

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 37 (6130) 3 oktyabr 2025-ci il

Qiyməti 40 qəpik

İlham Əliyev Danimarkada işgüzar səfərdədir

Oktyabrın 2-də Danimarkanın paytaxtı Kopenhagen şəhərində "Avropa Siyasi Birliyi"nin 7-ci Zirvə toplantısının açılış mərasimi keçirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Danimarkanın Baş naziri Mette Frederiksen Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi, Zirvə toplantısında iştirak edən digər dövlət və hökumət başçılarını qarşıladı.

Qeyd edək ki, "Avropa Siyasi Birliyi"nin 7-ci Zirvə toplantısında ümumilikdə 50-yə yaxın ölkədən dövlət və hökumət başçıları iştirak ediblər.

Plenar iclaslarda və ondan sonra keçiriləcək dəyirmi masalarda Avropadakı ümumi təhlükəsizlik vəziyyəti, Rusiya-Ukrayna müharibəsi, iqtisadi təhlükəsizlik, miqrasiya, ənənəvi və hibrit təhlükələr kimi mövzular müzakirə olunub.

"Avropa Siyasi Birliyi" təhlükəsizlik, iqtisadi sabitlik, demokratik idarəetmə kimi sahələrdə əməkdaşlığı gücləndirmək məqsədilə həm Avropa İttifaqı daxilində, həm də ondan kənarda kiçik və böyük ölkələr arasında siyasi-iqtisadi koordinasiyanı təşviq etməyə yönəlmiş hökumətlərarası platformadır. Birliyin məqsədi ümumi maraq doğuran məsələlərin həlli üçün siyasi dialoqu və əməkdaşlığı inkişaf etdirmək, Avropa qitəsinin təhlükəsizliyini, sabitliyini və rifahını gücləndirməkdir.

Ərdoğan: "BMT Baş Assambleyasında Fələstinlə bağlı mühüm addımlar atılıb"

BMT Baş Assambleyasının bu ilki sessiyasında Fələstində iki-dövlətli həllin təmin olunması üçün vacib addımlar atıldı.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan İspaniyanın Baş naziri Pedro Sançeslə telefon danışığında deyib.

Onun sözlərinə görə, İsrail hökuməti hər addımı ilə sülh istəmədiyini göstərir.

Ərdoğan bildirib ki, Türkiyə İsrailin Qəzzaya hücumlarını dayandırmaq və sektora humanitar yardımın fasiləsiz axınının təminatı üçün səylərini davam etdirməyə çalışır.

Liderlər, həmçinin ikitərəfli, regional və digər beynəlxalq məsələlər barədə danışiblər.

Aqil ABBAS

CABİR GETDİ BABASI SÜLEYMAN ƏLƏSGƏROVUN YANINA

Bax:səh-10

Hakan Fidan: Türkiyə və ABŞ ikitərəfli problemləri həll etmək istəyir

ABŞ və Türkiyə ikitərəfli problemləri həll etmək istəyir. Adalet.az xəbər verir ki, bunu Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan BMT Baş Assambleyasının 80-si sessiyasından sonra jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

O bildirib ki, bununla bağlı hər iki tərəfdə niyyət var. H.Fidan tərəflərin

enerji məsələləri, ABŞ-nin sanksiyaları və müxtəlif regional fikir ayrılıqları ilə əlaqədar problemlərin həlli ilə bağlı qarşılıqlı iradənin olduğunu diqqətə çatdırıb.

Bundan başqa, nazir bildirib ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan amerikalı həmkarı Donald Trampı Ankaraya rəsmi səfərə dəvət edib.

Nazir ABŞ və Türkiyənin NATO müttəfiqi olduğunu xatırladı.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

Zamanın sürətinə özəl baxış

Bax:səh-8

Paşinyan: "Ermənistan- Azərbaycan münasibətlərində dönüş yaranıb

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan İrəvanla Bakı arasında münasibətlərdə əhəmiyyətli dinamikanın olduğunu açıqlayıb.

Adalet.az-ın məlumatına görə, o, bu barədə Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyasının 80-ci sessiyasında çıxışında bildirib. "Ermənistan və Azərbaycan arasında sərhədin demarkasiyası üzrə komissiyaların birgə fəaliyyəti haqqında əsasnamə ratifikasiya edilib və ən yüksək hüquqi qüvvəyə malik olub", - o qeyd edib.

Paşinyan həmçinin vurğulayıb ki, tərəflər avqustun 8-də Vaşinqtonda paraflanan Sülh və Dövlətlərarası Münasibətlərin bərqərar olması haqqında Saziş üzrə razılığa gələ biliblər.

"QARABAĞ" AYĞIRLARI AVROPANI YENİDƏN SİLKƏLƏDİ

Ağdamın "Qarabağ" klubu Avropa Çempionlar Liqasının ikinci turunda Danimarkanın "Kopenhagen" komandasını qəbul edirdi. Oyundan qabaq Qarabağ atlarının meydana müqəddəs bayrağımızla dövrə vurmağı və azarkeşlərin oyunun sonunadək "Qarabağ" deyib hay-qırması futbolçularımızın gücünə güc qatırdı. Və nəticədə "Qarabağ" Avropa nəhənglərindən sayılan "Kopenhagen"ə dərs keçdi.

Hesabdan hamının xəbəri var. Qurban Qurbanov bu oyunda "Benfika" ilə keçən matçdakı kimi öz təmkinini, soyuqqanlılığıyla qalib gəldi. Bu adam nə qədər səbrlidir? Bu səbr də özünə inamdan doğur.

Bax:səh-3

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Barat Vüsal gəlir Bakıya. Demiryol vağzalının restoranında Vəli Xramçaylı və Vəlif Quliyevlə yeyib-içirlər. Qatırın tərəpəməyine az qalmış Vəli Barata deyir:

- Şair, bir ara q da gedər də.
- Qatar tərəpənir axı.
- Hələ beş dəqiqə var.

Bir ara q da gedir, bu vaxt qatar fit verir. Yüyürüb birtəhər çatırlar, Vəliyə Vəlif atlanıb qatara minir. Barat qalır və başlayır möhkəm gülməyə.

Vağzaldakılar deyir ki, ə, qatardan qalmısan niyə gülürsən? Barat Vüsal:
- Qazaxa mən gedirdim, onlar mənə yola salırdı.

Spiker: "Prezident ABŞ-dəki çıxışı zamanı vacib məqamlara toxunub"

Prezident İlham Əliyev 27 sentyabrda ABŞ-dəki çıxışı zamanı son dərəcə vacib məqamlara toxunub.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin plenar iclasında sədr Sahibə Qafarova deyib

S.Qafarovanın sözlərinə görə, Azərbaycan 30 il ərzində hərbi təcavüzə məruz qalmış ölkə statusundan qalib dövlət statusuna yüksəlib:

"Prezident çıxışında işğaldan azad edilmiş ərazilərin minalardan təmizlənməsi, bərpası, məcburi köçkünlərin

öz yurdlarına qaytarılması və infrastrukturun inkişafı məsələlərinə xüsusi diqqət çəkib.

lərlə təcavüzə məruz qalan ölkə bu gün sülh gündəliyini təşəbbüs edən qalib dövlətə

Dövlət başçısı, həmçinin, dövlətlərin daxili işlərinə müdaxilənin yolverilməzliyini və ikili standartların aradan qaldırılmasının vacibliyini vurğulayıb. Prezident qeyd edib ki, 10 il-

çevrilib. Sülh sazişinin paraflanması və digər razılaşmalar bir daha sübut edir ki, dayanıqlı sülh yalnız beynəlxalq hüquq normaları əsasında mümkündür".

Sədr qeyd edib ki, Azərbaycan döyüş meydanındakı qələbəni inkişaf və sabitlik modelinə çevirməsi nümunə kimi təqdim olunur.

"Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın rolunun və əhəmiyyətinin təkcə regionla məhdudlaşmadığını, bu təsirin daha geniş coğrafiyanı əhatə etdiyini diqqətə çatdırıb.

Dövlət başçısının səsləndirdiyi fikirlər bir çox ölkələr üçün önəmli mesaj xarakteri daşıyır".

Nicat

Aqil ABBAS

"QARABAĞ" AYĞIRLARI AVROPANI YENIDƏN SİLKƏLƏDİ

Ağdamın "Qarabağ" klubu Avropa Çempionlar Liqasının ikinci turunda Danimarkanın "Kopenhagen" komandasını qəbul edirdi. Oyundan qabaq Qarabağ atlarının meydana müqəddəs bayrağımızla dövrə vurmaları və azarkeşlərin oyunun sonunadək "Qarabağ" deyib hayqırması futbolçularımızın gücünə güc qatırdı. Və nəticədə "Qarabağ" Avropa nəhənglərindən sayılan "Kopenhagen"-ə dərs keçdi.

Hesabdan hamının xəbəri var. Qurban Qurbanov bu oyunda "Benfika" ilə keçən matçdakı kimi öz təkmini ilə, soyuqqanlılıqla qalib gəldi. Bu adam nə qədər səbrlidir? Bu səbr də özünə inamdan doğur. Mən belə səbrli, təkmini və soyuqqanlı məşqçi bir-cə Lobanovskini görmüşəm. Amma o da oyun boyu nehrə kimi yırğalanırdı.

"Qarabağ" ayğurlarının kişnərtisi Avropanı bir daha sil-kələdi. Özü də elə bir gündə ki, həmin gün Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev Danimarkaya işgüzar səfərə getmişdi.

"Qarabağ"ın bu qələbəsi Möhtərəm Prezidentin bu səfərinə bir hədiyyə idi.

Və Möhtərəm Prezident də "Qarabağ"ı bu qələbə münasibətilə təbrik etdi. Bu təbrik "Qarabağ"a motivasiya, ruh və-rəcə, gücünə güc qatacaq və inşallah, növbəti oyunlarda da qələbə çalmağa səsləyəcək.

Qurban xocanı və onun ayğır atlarını ürəkdən təbrik ed-ram.

Tanrı qorusun!

Və sonda. Bir ağdamlı fanatın - Rüstəm Hacıyevin sosial şəbəkədə paylaşdığı bir statusunu mən də oxucularımla bölüşmək istədim: "Maşallah olsun. Belə getsə "Qarabağ" Çempionlar Liqasında da özünü "Mislil" premyer liqasında ki kimi hiss etməyə başlayacaq. Yəni yalnız çempionluğa oynayacaq... Niyə də olmasın? İnşallah, o günü də görərik!"

Ukrayna münaqişəsi Avropa liderlərini qarşı-qarşıya qoyur

Bu günlərdə Ukraynaya hərbi yardım göstərilməsiylə bağlı bəzi Avropa dövlətləri arasında fikir ayrılığı yaratdığı barədə yazmışdıq.

Macarıstanın baş naziri Viktor Orbanın "Rusiya bu müharibədə qalib gəlib, məsələ artıq bitib", "Mən Ukraynanı suveren dövlət kimi tanıyıram" bəyanatları, Almaniyanın kansleri Fridrix Mertsin xoşuna gəlməyib.

Bloomberg nəşri mənbələrinə əsasən yazır ki, Almaniya kansleri Avropa İttifaqının Kopenhagen sammitində Fridrix Merts Macarıstanın baş nazirini sərt şəkildə qınayıb və Viktor Orbanı "blokun təhlükəsizlik məsələlərinin müzakirəsini" pozmaqla günahlandırıb.

Xatırladıq ki, Avropa İttifaqının Ukrayna münaqişəsiylə bağlı qəbul etmək istədiyi antirusiya sanksiyalarının qəbul edilməsinə, Macarıstan veto qoyub.

Rüstəm HACIYEV

Bakıda II Azərbaycan-Özbəkistan Media Forumu keçirilib

"Rəqəmsal Transformasiya və Media" mövzusunda II Azərbaycan-Özbəkistan Media Forumu keçirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, forumda "Rəqəmsal dövrdə media tərəfdaşlığı: informasiya təhlükəsizliyi istiqamətində birgə təşəbbüslər" və "Rəqəmsal informasiya mühitində etik məsuliyyət" mövzularında panel sessiyaları olub.

İlk olaraq Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayilov forum iştirakçılarını salamlayaraq bildirib ki, Azərbaycan və Özbəkistan xalqları arasında olan tarixi bağlar bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin güclü siyasi iradəsi, uzaqgörən liderliyi nəticəsində yüksək mərhələyə çatıb.

Forumda çıxış edən Özbəkistan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Kommunikasiya şöbəsinin sektor müdiri Dilşod Saidjanov iki qardaş ölkə - Azərbaycan və Özbəkistan arasında media sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinin önəmini qeyd edib.

Panel müzakirələrdə Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin Beynəlxalq əlaqələr və sənədlərlə iş departamentinin direktoru Rəşad Bağirov, Özbəkistan Jurnalistlər İttifaqının sədri vəzifəsini icra edən Xolmurod Salimov, Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurasının Aparat rəhbəri Fazil Novruzov və Özbəkistanın Milli Media Assosiasiyasının Baş direktoru Abduaziz Abutolipov, AZƏRTAC-ın İdarə Heyəti sədrinin müavini Sevinc Abdullayeva, Özbəkistanın Milli Kütəlvə İnformasiya Vasitələrinin Dəstəklənməsi və İnkişafı üzrə İctimai Fondun Himayəçilər Şurasının sədri Akramjon Fozilov, "1news.az" xəbər portalı-

nın baş redaktoru Kəmalə Məmmədova və "O'zbekiston 24" Yaradıcı Birliyinin direktor müavini, "O'zbekiston 24" teleradio kanalının baş prodüseri Xaydar Xasanov spiker qismində çıxış ediblər.

Panel sessiyada rəqəmsal transformasiya dövründə media qurumları arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi, informasiya təhlükəsizliyi sahəsində ortaq təşəbbüslərin formalaşdırılması, dezinformasi-

ya ilə mübarizədə birgə fəaliyyətlərin əhəmiyyəti, dövlət qurumları ilə media subyektləri arasında tərəfdaşlığın gücləndirilməsi kimi məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Çıxışçılar vurğulayıblar ki, informasiya təhlükəsizliyi müasir dövrdə global miqyasda koordinasiya və əməkdaşlıq tələb edən strateji məsələdir. Rəqəmsal texnologiyaların sürətli inkişafı, sosial media platformalarının geniş təsir gücü və dezinformasiya təhdidlərinin artması dövlətlər, media qurumları və ictimaiyyət qarşısında yeni çağırışlar yaradır. Bu baxımdan, Azərbaycan və Özbəkistan arasında me-

dia əməkdaşlığının gücləndirilməsi, birgə layihələrin icrası, bilik və təcrübə mübadiləsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyd olunub ki, iki ölkənin media qurumlarının informasiya təhlükəsizliyi sahəsində birgə təşəbbüslərlə çıxış etməsi, maarifləndirici kampaniyaların təşkili və ictimaiyyətin məlumatlandırılması istiqamətində addımların atılması informasiya mühitində etibarlı tərəfdaşlıq mühitinin formalaşmasına xidmət edəcək.

Müzakirələrdə rəqəmsal informasiya mühitində etik prinsiplərə riayət olunmasının əhəmiyyəti, media nümayəndələrinin ictimai məsuliyyəti, dezinformasiya və manipulyativ məzmunlara qarşı peşəkar davranış standartlarının formalaşdırılması məsələləri diqqət mərkəzində olub.

Çıxışçılar onu da qeyd ediblər ki, sürətlə dəyişən rəqəmsal platformalarda informasiya istehsalı və yayımı prosesi jurnalistlərdən yüksək peşəkarlıqla yanaşı, etik məsuliyyətin də daşıyıcısı olmağı tələb edir.

Həmçinin bildirilib ki, rəqəmsal məzmunun geniş auditoriyaya sürətli təsir imkanları həm ictimai rəyə, həm də sosial münasibətlərə birbaşa təsir göstərir. Bu səbəbdən, etik normaların qorunması və məsuliyyətli media mühitinin yaradılması dövlət qurumları, media təşkilatları və vətəndaş cəmiyyəti institutları arasında daha sıx əməkdaşlıq tələb edir.

Sessiyanın sonunda spikerlər auditoriyanın suallarını cavablandıraraq, mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüb.

Qeyd edək ki, bununla da Medianın İnkişafı Agentliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən "Rəqəmsal Transformasiya və Media" mövzusunda II Azərbaycan-Özbəkistan Media Forumu öz işini yekunlaşdırıb.

hazıram mesajını vermiş olur. Məhz ABŞ prezidenti Donald Trampin əsas məqsədi hərbi təzyiqlərlə Putinə danışıqlar masasına əyləşdirməkdir. Putin Trampin masasında deyil, öz masasında Lukaşenkonun vasitəçiliyi ilə Ukrayna ilə danışımaq istəyir. Təbii ki, Ukrayna prezidenti Qərbin razılığı olmadan belə bir görüşə getməyəcək. Ümumiyyətlə, üç slavyan ölkəsinin birgə danışıqlar masasında oturmaq razılığa gəlməsi mümkün deyil. Çünki, Putin Zelenskidən Ukraynanın təslim olmasını istəyəcək. Putin hesab edir ki, Zelenski görüşə gəlsə, deməli, təslim olmalıdır. Ümumiyyətlə, Belarus prezidentinin vasitəçiliyinin Ukrayna tərəfindən qəbul edilməsi gözlənilir".

Vasif ƏLİHÜSEYİN

"Putin hesab edir ki, Zelenski görüşə gəlsə, təslim olmalıdır"

"Rusiya prezidenti Vladimir Putin Belarus lideri Aleksandr Lukaşenkodan Volodimir Zelenski ilə danışıq üçün üçtərəfli görüş üçün təklif irəli sürüb. Donald Trampin Volodimir Zelenski ilə üçtərəfli görüş təklifindən imtina edən Vladimir Putin Aleksandr Lukaşenkonu minnətçi kimi ortaya atıb".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Məhəmməd Əsədullazadə deyib.

Politoloq bildirib ki, bununla Vladimir Putin danışıqlara hazır olduğunu bəyan edir:

"Çox güman ki, görüş yeri kimi Minskə keçirilməsi vur-

ğulanacaq. Aleksandr Lukaşenko təkliflə çıxış edəndə təhdid dilində danışaraq "Ukrayna dayanmasa, qalan əraziləri itirəcəyini"-qeyd edir. Bu ifadə ilə üçtərəfli görüş təklifinin üstündən xətt çəkmiş oldu. Belə bir yönü Kiyev qəbul et-

məyəcək. Rusiya üç il ərzində Ukraynanı işğal edə bilmədi. Bundan sonra, zəif ordu ilə öz məqsədlərinə çatması mümkün görünmür".

M.Əsədullazadə deyib ki, ABŞ və Avropanın birgə hərbi dəstəyi fonunda Ukrayna Donbasda uğurlu əks-hücuma keçir:

"Rusiya qarşı növbəti genişmiqyaslı hərbi əməliyyatları başlayıb. Krıma ciddi hərbi zərbələr endirilir. Belə bir vəziyyətdə Putin Zelenski ilə görüş təklifini irəli sürür. Bu, Moskvanın çətin vəziyyətə düşməsi deməkdir. Buna baxmayaraq, Putin danışıqlara

Səxavət MƏMMƏD

Müharibədən heç kim sağ qayıtmır...

27 sentiyabr, ilk atəş bir mərhələnin sonu, yeni bir mərhələnin başlanğıcı idi. Müharibəyə başlamaq, müharibə aparmaq qədər ona hazırlıq da önəmli idi. Azərbaycan aylar öncədən müharibəyə hazırlığa start vermişdi. Ordudan xəbərdar olanlar bilir ki, sonuncu hazırlığa qədər dəfələrlə zabitlər məzuniyyətdən çağırılıb, müharibəyə hazırlıq əmri verilib. Söhbət etdiyim zabitlərdən əksəriyyəti deyirdi ki, bu dəfə də hazırlığa başlamaq lazımdır deyəndə, elə düşünüblər, həmişəki kimi olacaq. Ancaq hazırlıq prosesinin gedişində artıq məsələnin nə qədər ciddi olduğunu hamısı anladığını etiraf edir.

Bəzən deyirlər ki, elə bil Xüsusi Təyinatlılar əlləri ilə qoyubmuş kimi hərəkət edirdilər. Bunun arxasında böyük zəhmət, böyük əziyyət durur. Qarabağın relyefinə bənzər dağlar, dərələr, meşələr, çaylar tapılır, orada təlimlər həyata keçirilirdi. Müharibədə həmin zamana və şəraitə uyğun variantda əməliyyat həyata keçirilirdisə, təlimlərdə bir yüksəkliyin işğaldan azad edilməsi üçün bir neçə variant məşq edilirdi və özü də dəfələrlə. Maraqlısı bilirsiniz nədir? Bu məşqlər daha sonra keçidlər həyata keçirilərkən şəxsi heyətə real sahədə də aşlanırdı. Ona görə də, kanardan asan görünənlər əslində böyük zəhmətin nəticəsidir. Düzü, asan olub fikri ilə qətiyyəni razılaşmıram, heç vaxt da razılaşmayacam. Niyə?

Çünki qarşı tərəf də müharibəyə ciddi şəkildə hazırlaşmışdı. Müdafiənin bütün komponentlərinə əməl edilmişdi. Ağla gələn, gəlməyən bütün variantda hücumun qarşısının alınması üzərində işlər görülmüşdü. Təsədüfi deyil ki, müharibənin üzərindən 5 il keçib, hələ də "Ohanyan xətti"nin problemlərindən yaxsa qurtara bilmirik. Bəziləri iddia edir ki, ermənilər qoyub qaçırdı, zəif idilər, dayan bilmirdilər. Bunu deyənlərin müharibədən zərər qədər də xəbəri yoxdur. Sual vermək lazımdır ki, əgər elə idisə, niyə görə 44 günə işğal altındakı torpaqların yalnız bir hissəsini azad edə bildik? Azərbaycan ordusu kifayət qədər güclü, hazırlıqlı ordu ilə döyüşdü və qalib gəldi. Qarşı tərəfin əsgərlərinin üzərindəki təchizat, postlarındakı şərait, sursatlar, dolu anbarlar məsələnin mahiyyətini ortaya qoyur.

Qarşı tərəfi proqnozlaşdırmaq da çox önəmlidir. Hər iki ölkənin kəşfiyyatı bir-birini didik-didik edirdi. Çünki müharibəni proqnozlaşdırmaq üçün informasiya ən vacib elementlərdən biridir. Azərbaycan ordusu informasiyanı bir neçə formada alırdı. Vizual müşahidələr, yerində təsbitlər, casuslardan alınan məlumatlar və s. Əsas məsələlərdən biri isə əldə edilən informasiyalara xəritələr üzərində işləmək və dəqiq proqnozlaşdırmaqdır. Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin kəşfiyyat rəisi olmuş polkovnik Eldəniz Namazovla söhbətlər zamanı sual verdim ki, proqnozlarınızın neçə faizi doğru çıxdı? Cavabı belə olmuşdu: Əgər 70-80 faizdən aşağı olsa idi, nəticə belə olmazdı.

Qarşı tərəf də Azərbaycan ordusunu proqnozlaşdırırdı. Məsələyə bu yöndən baxanda, qarşı tərəfin Azərbaycan ordusunu düzgün proqnozlaşdırmadığını deyə bilərik. Erməni tərəfi Azərbaycan ordusunu, quru qoşunlarını bəlkə də düzgün proqnozlaşdırmışdı. Ancaq nəzərdən qaçırdığı xeyli məsələlər vardı. Onlardan ən önəmlisi Xüsusi Təyinatlılar, Daxili Qoşunların, Sərhəd Qoşunlarının, DTX-nın, XKX-nin bölmələrini düzgün qiymətləndirməmək, yaxud bəzilərinə ümumiyyətlə, xəbərsiz olmaları idi. Digər tərəfdən qalib tərəf ölmələrinin verdiyi arxayınlıq da bunun üzərinə gələnə bilər. Yeri gəlmişkən, Rusiya sülhməramlılarının bəzi zabitləri də deyirdi ki, bu cür yüksək səviyyədə təşkil olunmuş müdafiə necə yarıldı, darmadağın edildi, bunun məntiqi izahı yoxdur.

Kitab yazmağa hazırlaşarkən, elə indi də, zabitlərlə söhbət edərkən əsas verdiyim sual bu olur - Özüünüzü qarşı tərəfin yerinə qoyun, hücumu dayandıra bilərdiniz? Yaxud, məğlub olardınız? Yüksək rütbəli zabitlərin bir çoxu açıq şəkildə deyir ki, o relyef məndə olsaydı, müəyyən istiqamətlərdə geri çəkildim, ancaq məğlub olmazdım. Azərbaycan ordusunun bir nömrəli düşməni həm də relyef idi. Məsələyə real yanaşsaq, qarşı tərəf çətin olan relyefi bir qədər də çətiləşdirmişdi. Açıq bu qədər çətinliyə rəğmən necə qalib gəldi sualının cavabını çox düşünmüşəm. İndiki məqamda özümü də qane edən cavab zabitlərin ağı, hiyləgərliyi, zamanında edilən risklər, qisas hissi və əsgərlərin dəli cəsarətidir.

Tanıdığım zabitlərin 99 faizi Xocalının qisasını almaq üçün hərbi olduğunu deyirdi. Xocalı soyqırım zamanında mənavi-psixoloji baxımdan Azərbaycan xalqının ziyanına işləsə də, zamanla bunun motivasiyaya çevrildiyini gördük. Müharibə vaxtı bölmələrin döyüşə "Xocalının qisasını alacağıq" deyərək gətdiyinin şahidi olmuşam. Məsələ təkcə vətən, torpaq deyildi. Ona görə, müharibəyə kompleks yanaşmağın tərəfdarıyam.

Mənim müharibə anlayışım bir qədər fərqlidir. Müharibədə şəhidlərdən başqa hansısa təəlin qabardılmasını digər detallara haqsızlıq sayıram. Ordu, xalq və onlara rəhbərlik edən Ali Baş Komandan. Bu üç elementdən birinin zəifliyi nəticəni tamamilə fərqli edə bilərdi.

Bu gün Anım Günüdür. Həmişə dediyim bir söz var. Müharibədən heç kim sağ qayıtmır. Deyir, ölüyə, diriyyə də rəhmət düşür. Bütün şəhidlərə rəhmət diləyirəm. Şəhid olan dostlarımı, tanışlarımı nəinki bu gün, hər zaman hörmətlə, sayğıyla anıram.

Azərbaycanda "Müflisləşmə və iflas haqqında" qanun var. Məqsəd borclu şəxslərin iqtisadi vəziyyətini normallaşdırmaq və onları yenidən bazara qaytarmaqdır. Hazırkı qanun bunu edə bilirmi? Birmənalı yox.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin plenar iclasında deputat Razi Nurullayev deyib.

Onun sözlərinə görə, zaman keçdikcə iqtisadi şərait və müflisləşmə prosedurlarına olan ehtiyac deyilib.

"Bu qanunun digər ölkələrdəki müflisləşmə və iflas qanunları ilə müqayisəsini aparsaq acınacaqlı mənzərə ortaya çıxır. Ona görə də "Müflisləşmə və iflas haqqında" qanunun iş planına salınması və təkmilləşdirilməsi ni təklif edirəm". Deputat nəzərə çatdırıb ki, Amerika Birləşmiş Ştatlarında qanun

«Bu şəxslər üçün borclarını ödəməyə imkan verən sistemlər inkişaf etdirilməlidir»

borclu şirkətlərin fəaliyyətini davam etdirməyə, həmçinin borclarını təcridən ödəməyə imkan verir. Bu model çox çevikdir və borcluların öz işlərini bərpa etməsinə şərait yaradır: "Fərdi müflisləşmə zamanı borclu şəxsin əmlakı satılaraq borclar ödənilir. Azərbaycanda müflisləşmə və iflas yalnız bir dəfəyə, ümumi prosedur kimi dəfələdə tutulub. Həm də hüquqi və fərdi müflisləşmələr arasında fərqlər açıq şəkildə nəzərə alınmayıb. Azərbaycanda hüquqi müflisləşmə proseduru daha çevik və borclu şirkətlərin fəaliyyətini davam etdirməsinə imkan verəcək şəkildə təkmilləşdirilməlidir. Borclulara işlərini bərpa etmək və

iqtisadi vəziyyətlərini düzəltmək üçün dəstək proqramlarının əlavə edilməsi faydalı ola bilər". R.Nurullayev qeyd edib ki, Azərbaycanda borcluların və şirkətlərin yenidən qurulması üçün tam mükəmməl mexanizm yoxdur. Bu

sahədə əlavə təkmilləşdirmələr tələb olunur.

"Azərbaycan qanunvericiliyində borclu şəxslərin borcunun silinməsi və ya azaldılması üzrə daha elastik bir sistemin tətbiqi müflisləşmə prosedurunun daha effektiv edərdi".

Vurğulayıb ki, şirkətlərə borclarını ödəmək və eyni zamanda fəaliyyətlərini davam etdirmək üçün daha çevik bir sistem tətbiq edilməlidir.

"Azərbaycanda da fərdi şəxslər üçün uzun müddət ərzində borclarını ödəməyə imkan verən sistemlər inkişaf etdirilməlidir".

Nicat

Deputat: "Xəstəxanada qalmaq otel qiyməti ilə eynidir"

"İcbari tibbi sığortanın təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var. Birincisi, sənədləşdirmə işi ilə bağlıdır. İnsan müalicəyə gedir, oradan sənəd götür, burdan sənəd apar...Elə bir mexanizm seçilməlidir ki, avtomatik öz həllini tapsın və vətəndaşımız xəstəxana ilə aidiyyəti qurum arasında uzun müddət qalmasın".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin plenar iclasında deputat Siyavuş Novruzov deyib. O bildirib ki, icbari tibbi sığortada bir

problem ortaya çıxır: "Burda xəstəxana xərci nəzərdə tutulmur. Bu gün elə xəstəxana

var ki, xəstəxanada qalmaq qiyməti otel qiyməti ilə eynidir. Xəstəni də əməliyyat edən kimi deyə bilməzsən ki, dur evə get. Ən azı bir neçə gün qalmalıdır. Sonrakı vaxtda qalmaq istəyirsə, öz hesabına qala bilər. Bu, icbari tibbi sığortaya daxil edilməlidir. Elə olur ki, xəstəxana xərci əməliyyat xərcini ötür keçir. Hesab edirəm ki, gələcəkdə bu, qanunvericilikdə öz əksini tapmalıdır".

Deputatın sözlərinə görə, bir qrup xəstəliklər var ki, onlara pulsuz dərmanlar verilir:

"Bunlar da çox ağır xəstəliklərdir: onkologiyadır, şəkərdir, böyrək çatışmazlığı, qan çatışmazlığıdır və s. Biz keçəndə bir küçədə 20 aptek görürük. Amma bu cür xəstələr üçün hər rayonda 1 aptek işləyir. Şəhər 6-dan o cür xəstələr gedir həmin aptekin qarşısına ki, bu nə vaxt açılacaq, siyahıya baxılacaq və onun dərmanı veriləcək. Bunu aidiyyəti qurumlarla danışmaq olar ki, heç olmasa bir rayonda bir neçə aptekdə bu dərmanlar verilsin".

Nicat

"Trampın Qəzzayla bağlı planı müsbət qarşılanıb..."

"ABŞ Prezidenti Donald Trampın Qəzzada müharibənin dayandırılması məqsədilə irəli sürdüyü həll planı beynəlxalq aləmdə müsbət qarşılanıb. 20 maddəlik planda HƏMAS qruplaşmasının israilli girovları azad etməsi müqabilində İsrailin hərbi əməliyyatı dayandıracağı yazılıb. Öz növbəsində İsrail ömürlük həbsdə məhkum olunmuş 250 fələstinlini azad edəcək. Ayrıca, HƏMAS üzvlərinə amnitsiya tətbiq ediləcək, bir şərtlə ki, onlar silahlarını təhvil verəcəklər. Bundan sonra Qəzzanın yenidən bərpası və təhlükəsizlik məsələləri həll olunacaq. Qəzzanın idarəetməsi xüsusi yaradılmış komitəyə həvalə ediləcək. Həmin komitə bələdiyyələr və kommunal xidmətlər formalaşdıracaq".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

O bildirib ki, Qəzzanın təhlükəsizliyi beynəlxalq səbitlik qüvvələrinə həvalə ediləcək:

"Onlar Qəzzada xidmət edəcək polis qüvvələrinin təlimi ilə məşğul olacaq. Plan işə düşən kimi Qəzzaya hər tərəfli humanitar yardımlar

daxil olmağa başlanacaq. Buna baxmayaraq, planda İsrailə yanaşı Fələstin dövlətinin formalaşması bəndi qeyri-müəyyəndir. Əsas olan mülki insanların qətlini dayandırmaq və sülh prosesinin, o cümlədən bölgənin bərpasının başlanılmasıdır. Ağ Evdə Donald Trampa görüşən İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu ABŞ Prezidentinin planını dəstəklədiyini bildirib".

Politoloq bildirib ki, HƏMAS planı qəbul etməsə, İsrail təbəşinə planın icrasını həyata keçirəcək:

"Bu işə o deməkdir ki, İsrail HƏMAS neytrallaşdırana qədər hərbi əməliyyatı davam etdirəcək və bu halda Vaşinqton Tel-Əviv dəstəkləyəcək. Yeni HƏMAS seçim etməlidir: Ya Vaşinqtonun planını qəbul edir, bu halda müharibə dayanır, insanlar humanitar yardımlar alır və bölgənin yenidən qurulması prosesinə start verilir, ancaq qruplaşma tərkisilahl olur, ya da plandan imtina edilib, bu halda müharibə və mülki insanların ölümü davam edir. Vaşinqton HƏMAS-ın tərkisilahl olunmasında ərəb ölkələrinin, o cümlədən Misir və Qəterin sözlərinə ümid edir. Bu iki ölkənin HƏMAS qrup-

laşmasına təsir imkanları mövcuddur. Ölkələrin mütləq əksəriyyəti Vaşinqtonun planını dəstəkləyib. Bu sırada Türkiyə, Səudiyyə Ərəbistanı, Qəter, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, İndoneziya, İor-

daniya və Hindistanın adını çəkmək olar. Türkiyə Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan Trampın planını bu sözlərlə dəstəkləyib: "Qəzzada qan axınının dayanması və atəşkəsin təmin olunması üçün ABŞ Prezidenti cənab Trampın göstərdiyi səyləri daha liderliyini yüksək qiymətləndirirəm. Tərəflərin qəbul edəcəyi ədalətli və qalıcı bir sülhün bərqərar olması üçün Türkiyə olaraq biz də prosesə töhfə verməyə davam edəcəyik". Hindistanın baş naziri Narendra Modi Trampın sülh planının bütövlükdə

Yaxış Şərqin təhlükəsizliyinə və rifahına yol açacağını bildirib. "Ümid edirik ki, bütün maraqları tərəflər Trampın planı ətrafında birləşəcək" deyən Modi bunun İsrail və Fələstin xalqları üçün faydalı olacağına inandığını söyləyib.

Biz sözlə Trampın planı əleyhinə çıxan yoxdur. Donald Tramp Benyamin Netanyahu ilə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında İranın İsrailə münasibətlərinin normallaşdırılmasını nəzərdə tutan İbrahim sazişlərinə qoşulmasını istisna etmədiyini bildirib. Ağ Ev sahibi Vaşinqtonun İranla münasibətlərinin bərpası ümidini bu şəkildə izah edib: "Və kim bilir, bəlkə hətta İran da müqavilələrə qoşula biləcək. Mən həqiqətin onun iştirakçı ola biləcəyinə inanıram". İranda mövduq idarəetmə sistemi İsrailə diplomatik münasibətlərin bərpasını istisna edir. Trampın Qəzza planının reallaşması ehtimalı daha yüksəkdir, nəinki İranın İsrailə münasibətlər qurması. Tramp Qəzzadakı qətləmi durdurarsa və hazırladığı plan işə düşərsə, Ağ Ev sahibi Nobel Sülh Mükafatını haqq edəcək".

Vasif ƏLİHÜSEYN

ƏDALƏT •

3 oktyabr 2025-ci il

Deputat ictimai nəqliyyatda gedişhaqqının artırılmasından danışdı

"İctimai nəqliyyatda qiymət artırılması iqtisadi cəhətdən əsaslandırılmalıdır. Başqa yerlərdə ictimai nəqliyyatın qiyməti artırılmalıdır. Mətləq imtiyazlı təbəqənin hansı formada bundan yararlanacağı qeyd olunur".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin plenar iclasında deputat Fazil Mustafa deyib.

"Bizdə isə tələbələr, şəhid ailələrinin övladlarının, ayrı-ayrı aztəminatlı şəxslərin, daun-autizm xəstəsi olan uşaqların, müalicəyə gedənlərin hansı formada daşına-

cağı, onların glir səviyyəsi onsuz da artmır, hansısa imtiyazlı təbəqənin müəyyən kartlarla təmin olunması məsləsi problem olaraq qalır. Bu da müəyyən narahatlıqlar yaradır", - deyər deputat bildirib. F.Mustafa qeyd edib ki, hava limanından daşınma məsləsinin indiyə qədər çözülməməsi problem yaradır: "Ombudsman da bu məsləyə müdaxilə etdi və taksi inhisarçılığının ortadan qaldırılması məsləsini gündəmə gətirdi. Bir daşınma məslə-

si ölkənin imici üçün problemə çevrilir. Alternativ olaraq avtobus, qatar yoxdur. Şəhərə necə gəlsin? Naxçıvandan yoxsul bir insan 50-60 manat verib təyyarə ilə gəlir. Əlavə 30-40 manat verib şəhərə gəlməlidir. Onun Bakıya gəlişi 100 manat oldu. Bu, xarici turistlərə də aiddir. Ölkənin imici üçün çox vacib məslədir. Biz ictimai nəqliyyatın vətəndaşa xidmət edən modelə gətirilməsini təmin etməliyik".

Nicat

"Şəhidlər xiyabanları haqqında" xüsusi qanun qəbul edilsin

"Xalqımız Şəhidlər xiyabanını məzarlıq və kütləvi dəfn yeri deyil, qəhrəmanlığın ünvanı, milli kimliyin pasportu sayır. Xiyabanlar Azərbaycan xalqının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçən şəhidlərin dəfn olunduğu, milli-mənəvi kimliyi təcəssüm etdirən və dövlət tərəfindən xüsusi qorunan xatirə məkanıdır".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin iclasında parlamentin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc deyib. Komitə sədri bildirib ki, tətil dövründə Şəhidlər xiyabanında 3 əcnəbinin qeyri-etik davranışı, o cümlədən, illərdir bir sıra işğal partiyası

təmsilçilərinin milli yaddaş məkanlarını siyasi mübarizə meydanına çevirməsi "Şəhidlər xiyabanları haqqında" xüsusi qanunun qəbulunu zəruri edir.

"Xiyabanların hüquqi statusunun müəyyənəlməsi, Milli Qəhrəmanların dəfn olunduğu məkanlar, abidələr və memorial kompleksləri, "milli yaddaş məkanı" statusu daşıyan yerlər haqda yeni hüquqi akt Vətən müharibəsində Qələbəmizin də əbədləşdirilməsinə töhfə olar. Qanun şəhidlərin xatirəsinin qorunması, ictimai davranış qaydaları, memarlıq və abadlıq tələbləri, ziyarət mədəniyyəti və protokolları, elektron bələdçilik və təhlükəsizlik

Nicat

**Netanyahu:
"İsrail bir daha
Qəterin
suverenliyini
pozmayacaq"**

İsrailin baş naziri Benjamin Netanyahu, Qəterin baş naziri Əbdürrəhman Əl Tani ilə telefon danışığı zamanı bildirib ki, İsrail bir daha onun ölkəsinin suverenliyini pozmayacaq. O, həmçinin İsrailin HƏMAS-ın Duxda yerləşən qərəhahına zərbə endirməsi nəticəsində həlak olan vətəndaşına görə, "təəs-süf" etdiyini bildirib.

"Sizi inandırırıram ki, İsrailin məqsədi Qəter vətəndaşı deyil, HƏMAS-ıdır. Həmçinin əmin edirik ki, İsrail bundan sonra sizin suverenliyinizi pozmayacaq"-deyər İsrailin baş naziri bildirib.

Rüstəm Hacıyev

Azərbaycanda bu sahədə vergidən azadolmaların müddəti artırılır

Mənfəət, əmlak və torpaq vergisindən azadolmalar və güzəştlərin siyahısı genişləndirilir.

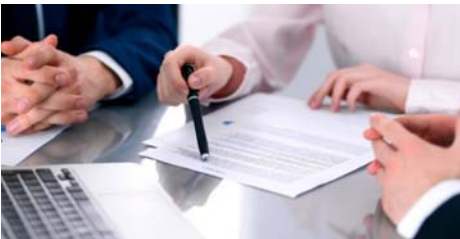
Adalet.az xəbər verir ki, bu məslə Milli Məclisin iclasında müzakirə edilən Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsində öz əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) yaratdığı sənaye parkında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) müəyyən etdiyi fəaliyyətlə məşğul olan sənaye parkının rezidentinin sənaye parkındakı həmin fəaliyyətdən əldə etdiyi mənfəət 2025-ci il yanvarın 1-dən 6 il müddətinə mənfəət vergidən azad ediləcək.

Həmçinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) yaratdığı sənaye parkında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) müəyyən etdiyi fəaliyyətlə məşğul olan sənaye parkının rezidenti həmin fəaliyyət prosesində istifadə etdiyi sənaye parkındakı əmlakına və torpaqlara görə 2025-ci il yanvarın 1-dən 6 il müddətinə əmlak və torpaq vergisini ödəməkdən azad ediləcək.

Bununla yanaşı, "Gömrük tarifi haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) yaratdığı sənaye parkında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi fəaliyyətlə məşğul olan sənaye parkının rezidenti tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiqedicisi sənədi əsasında həmin fəaliyyətin məqsədləri üçün bütün növ malların idxalı 2030-cu ilədək gömrük rüsumlarından azad ediləcək.

Layihədə bildirilib ki, Bakı Gəmiqayırma Zavodu tərəfindən sifarişçilərə təqdim olunmuş və inşası hazırda davam edən tikinti layihələri üzrə qiymətlərin mövcud güzəşt və azadolmalar əsas götürülməklə tərtib olunduğunu və Vergi Məcəlləsinə əsasən sənaye parkının rezidenti kimi Zavoda verilən güzəşt və azadolmaların müddətinin başa çatmaq üzrə olduğunu nəzərə alaraq sözügedən

müddətin 2030-cu ilədək uzadılmasına zərurət yaranıb. Layihənin qüvvəyə minəcəyi təqdirdə Qaradağ Sənaye Parkının gəmiqayırma fəaliyyəti ilə məşğul olan rezidentinə mənasibətdə Vergi Məcəlləsi ilə tətbiq olunan güzəşt və azadolmalar (mənfəət, əmlak və torpaq vergisindən azadolma) 6 il müddəti (2030-cu ilin 31 dekabr tarixinədək) əhatə edəcək. Eyni zamanda Qaradağ Sənaye Parkının gəmiqayırma fəaliyyəti ilə məşğul olan rezidenti olaraq Zavodun fəaliyyəti üçün malların idxalına tətbiq olunan gömrük rüsumunun ödənilməsindən azadolma müddəti "Gömrük tarifi haqqında" Qanununa təklif olunan dəyişikliyə əsasən uzadılacaq.

Müzakirələrdən sonra dəyişiklik səsverməyə qoyularaq I oxunuşda qəbul edilib.

Nicat

İtaliya Azərbaycanın vacib tərəfdaşlarından sayılır

İtaliyanın Prezidenti Sercio Mattarella Azərbaycanda rəsmi səfərdədir. Azərbaycan və İtaliya prezidentləri dünyanın mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Adalet.az xəbər verir ki, Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, İtaliya Azərbaycanın vacib tərəfdaşlarından hesab olunur.

Deputat qeyd edib ki, ötən il iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 11 milyard 390 milyon dollar olub. Azərbaycan və İtaliya arasında ən böyük ticarət dövriyyəsi isə 2022-ci ildə qeydə alınıb ki, bu, 18 milyard 122 milyon dollardır.

"Bu kəskin artım Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda dünya bazarında enerji resurslarının və eləcə də mavi qazın qiymətinin kəskin artması ilə bağlı idi".

V.Bayramov bildirib ki, 2024-cü ildə Azərbaycanın ümumi xarici ticarət dövriyyəsinin 24.0 faizi İtaliyanın payına düşüb. Eyni zamanda söyləyib ki, Azərbaycan xüsusən də enerji məhsullarını Avropa bazarına İtaliya vasitəsilə ixrac edir:

"Bu baxımdan təbii ki, Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasındakı ticarət dövriyyəsinin əhəmiyyətli hissəsi İtaliyanın payına düşür. Cənub Qaz Dəhlizi çərçivəsində Azərbaycanın İtaliya bazarına mavi qaz nəql etməsi ticarət dövriyyəsinin həcminə birbaşa təsir göstərəcək. Belə ki, Azərbaycanın Avropaya qaz ixracatı 2024-cü ildə 8.6 faiz artaraq 12.9 milyard kubmetr çatıb. İkinci mərhələdə isə bu göstərici 20 milyard kubmetr olacaq. Nəql ediləcək mavi qazın əhəmiyyətli hissəsi məhz İtaliya bazarına ixrac edilir ki, bu da təbii ki, ölkələr arasındakı iqtisadi münasibətlərin növbəti dövrdə də inkişaf edəcəyindən xəbər verir". Millət vəkili, dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərlərinin iki ölkə arasındakı münasibətlərin daha da inkişafı baxımından və strateji əməkdaşlığın gücləndirilməsi aspektindən kifayət qədər əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıb:

"İtaliya investisiyasının Azərbaycanın qeyri-neft sektoruna və eləcə də işğaldan azad olunan ərazilərimizə cəlb edilməsi də prioritet olaraq qalmaqdadır. O baxımdan rəsmi səfərlər iki ölkə arasındakı əməkdaşlığı daha möhkəmləndirir".

Nicat

"Rusiyada hərbi xidmətə çağırış üçün sağlam gənclər çatışmır"

Xəbər verdiyimiz kimi, Rusiyada orduya rekord sayda əsgər çağırılıb. Bununla bağlı Rusiya Prezidenti Vladimir Putin fərman imzalayıb. Sənədə əsasən, Rusiya ordusuna 135 min nəfərin çağırılması nəzərdə tutulur.

Məsələylə bağlı Adalet.az-a danışan hərbi ekspert Ədalət Verdiyev bildirdi ki, Ukraynada davam edən müharibə səbəbindən Rusiya ordusu çox ciddi şəxsi heyət çatışmazlığı ilə qarşılaşıb:

"Buna görə mövcud olan çox sayda hərbi məktəblər belə zəruri olan kursant sayını toplaya bilmir və bu da həmin məktəblərdə bəzi fakültələrin birləşdirilməsi və ümumilikdə hərbi məktəbin qəbul sayının azalması ilə nəticələnir. Digər tərəfdən isə Rusiyada hərbi xidmətə çağırış üçün sağlam, fiziki cəhətdən normal olan gənclər çatışmır və nəticə etibarilə isə bu da Rusiya ordusunda vakant vəzifələrin sayını kifayət qədər artırır".

Ə.Verdiyev bildirib ki, Rusiya ordusunun Ukraynada qarşılaşdığı əsas problemlərdən də biri hücum təmplərinin kifayət qədər aşağı olması ilə bağlıdır:

"Bunun da səbəbləri şəxsi heyətin, xüsusilə də zabıt və müddətdən artıq xidmət edən hərbi qulluqçuların çatışmazlığı ilə bağlıdır. Bütün bu problemləri aradan qaldırmaq üçün Rusiya müvafiq addımlar atmağa yəni, ilin sonuna qədər 135 min nəfərin orduya çağırılmasını nəzərdə tutur. Bu fərman 18-dən 30 yaşına qədər, ehtiyatda olmayan və hərbi xidmətə yararlı olan Rusiya vətəndaşlarının ordu sıralarına çağırılmasını nəzərdə tutur. Çağırış ilə bağlı Rusiyanın özündə çox böyük və genişmiqyaslı korrupsiya faktları da mövcuddur ki, bu da bəzən sağlamların ordudan kənarda, yəni yəxud da qismən yərsiz olanların isə hərbi xidmətə çağırılması ilə nəticələnir ki, bu da ümumilikdə Rusiya cəmiyyətində çox ciddi narazılıqlara gətirib çıxarır".

Hərbi ekspertin sözlərinə görə, güc strukturlarında xidmət edənlərin maaşlarının artırılması belə Ukrayna müharibəsinə gənclərin müddətdən artıq hərbi qulluqçu kimi cəlb edilməsini təmin etmir:

"Şəxsi heyət çatışmazlığı yalnız Rusiya ordusunda deyil, digər güc strukturlarında, həm daxili işlər nazirliyində, həm onların tabeliyində olan daxili qoşunlarda, ədliyyə nazirliyinin hərbi hissələrində və digər sahələrdə çox böyük vakansiyalar var. Bu vakansiyaların ümumi faizi 25 ilə 40 faiz dəyişir. Ən böyük vakansiyalar isə Ukrayna cəbhəsində iştirak edən birlik, hissə və bölmələrindədir. Oradakı vakant vəzifələrin sayı təxminən ümumi ştat cədvəli üzrə vəzifələrin 50 faizinə qədər çatır. Bu çatışmazlıqlar da birbaşa olaraq özünü döyüş əməliyyatlarında göstərir. Son aylar ərzində biz Rusiya tərəfindən PUA zərblərinin artmasını müşahidə etsək də, hücum əməliyyatlarında azsaylı şəxsi heyətə malik bölmələrdən istifadə edildiyini görürük. Bunlar isə əksər vaxtlarda uğurlu nəticələrə gətirib çıxarmır. Belə bir genişmiqyaslı heyətin orduya çağırılması Ukraynada mövcud olan katastrofik şəxsi heyət çatışmazlığını aradan qaldırmaq və heç olmasa Dombas istiqamətində qoşunların qarşısında qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə bağlıdır".

Vasif ƏLİHÜSEYN

Faiq QISMƏTOĞLU
faiqqismetoglu@box.az

Əlisəmid Kürü ölməyə qoymayaq...

İstedadlı şair Əlisəmid Kürü tanışlığımızın, dostluğumuzun tarixi 45 ildən çoxdur. Bizi uşaqlıq və tələbə dostum, böyük şair Vəqif Bəhmənli tanış edib. Bir dəfə Vəqif Bəhmənli ilə İncəsənət İnstitutunda (İndiki Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində) görüş keçirilirdi.

Görüşün təşkilatçısı professor, rəhmətlik Taryel müəllim və Əlisəmid Kürü idi. Onu da deyim ki, tələbələrle olan bu görüş çox möhtəşəm keçdi. Və alqışlar kəsilmək bilmirdi... Nə isə... Elə o vaxtdan Əlisəmidlə dostluğumuz başladı... Və biləndə ki, Vəqif Bəhmənlinin yaxın qohumu-yam, mənə olan hörməti ikiqat artdı...

O illərdə çox tanınmış şair və yazıçı Vəqifə görə mənə hörmət bəsləyirdilər. Mən də təbii ki, o etimadı doğruldurdum... Əlisəmidin həm özü, həm də poeziyası heç kime bənzəmir, ancaq özü-nə oxşayır... O, nadir şairlərdəndir ki, kiminsə "quşun" götürməyib, hansısa, vəzifəli şəxsin qarşısında əyilməyib. Haqsızlığa, ədalətsizliyə qarşı həmişə üsyan edib və həтта bilib ki, buna görə onu incidəcəklər.

Çox xalq şairinin, xalq yazıçısının deyə bilmədiyi həqiqəti Əlisəmid Kürü deyib. Və hansı vəzifədə olubsa, istedadlı gənclərə "yaşıl işıq" yandırır. Xaqani Ayxani istedadlı şair kimi çoxları tanıyırdı, amma çap etməyirdilər... Əlisəmid qabağa düşdü, mücadilə apardı və onu Azərbaycan oxucularına tanıtdırdı! Onlarla belə fakt gətirə bilərəm ki, Əlisəmid Kürü istedadlı gənclərə təmənnasız arxa durub. Tez-tez Aqil Abbasın yanına gəlirdi və Aqil müəllim də onun problemlərini həll edirdi.

Sonra da o, Aqil Abbası öpüb, "dədə, çox sağol", - deyirdi! Son bir neçə aydır ki, Aqil müəllimin yanına gəlmirdi. Sən demə, səhhətində problemlər varmış. Onu ağır vəziyyətdə Diaqnostika Mərkəzinin reanimasiya şöbəsinə çatdırıblar. Bir neçə gün sonra isə Klinik Xəstəxananın reanimasiya şöbəsinə köçürüblər. Onunla ilk maraqlanan dostumuz və qardaşımız, Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunun sədri Umud Rəhimov olub.

Xəstəxananın baş həkimi ilə istedadlı şair Əlisəmid Kürü ziyarət edib. Umud müəllim deyir ki, onun səhhətində müsbət irəliləyiş hiss olunur və dualarımızı şairdən əsirgəməyək.

Əlisəmid Kürünün səhhətinin ağırlaşması tək onun ailəsini deyil, ədəbi-ictimaiyyəti də çox narahat edib. Ona görə ölkənin tanınmış ictimai-siyasi xadimləri, ziyalıları, şairləri, yazıçıları Əlisəmid Kürünün səhhətinin nəzarətə götürülməsi üçün Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun sədri Mehriban xanım Əliyevaya müraciət ediblər. Çünki Mehriban xanım səhhətində problem olan bütün ziyalıları, şairlərə, yazıçılara, sənət adamlarına kömək edib. Əlisəmid Kürünün bir misrası yadıma düşür: "... Adam cibindən üşüyür..." Bu dəfə Əlisəmidin cibi yox, ürəyi, qəlbi, iç dünyası üşüyür...

Gəlin, onu üşüməyə, ölməyə qoymayaq!!! Öncə Əlisəmidə Allah kömək eləsin və qardaşımız Umud Rəhimovun sözünə qüvvət, dualarımızı ondan əksiltməyək!!!

Bahalıqı yaradan kimlərdir?

Əlbəttə, bu suala birmənalı cavab vermək mümkün deyil. Ən azından ona görə ki, ölkəmizdə tez - tez həm ərzaq, həm kənd təsərrüfatı, həm də sənaye mallarının qiymətləri baalaşır.

Məsələn, qarabaşağın bir kiloqramın bir ay əvvəl bir manata alırdıq, indi onu 1 manat 20 qəpiyə alırıq. Hələ ola bilsin, bir aydan sonra qiyməti daha da artsin. Eyni zamanda iki- üç ay bundan qabaq ölkəmizə xaricdən idxal olunan 5 litrlik zeytun yağı 47 manat idi. İndi isə 60 manat! Noldu, birdən - birə onun qiyməti 13 manat qalxdı? Bunlar kim və niyə bahalaşdırır? Bu, görünməyən əllər nə vaxt kəsiləcək! Suallar çoxdur, amma ona düz-əməlli cavab verən yoxdur. Təkcə ərzaq malları, yağlar deyil, bütün bostan- tərəvəz məhsullarının qiymətləri bahalaşıb. Azərbaycanda elə bil ki, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yoxdur. Və bazarlarda ki ucuzluq yaratmaq üçün heç bir addım atmır. Sovet dövründə ki kooperativ ticarət bərpa olunmalıdır. Dövlət ucuz qiymətə fermerdən həmin məhsulları almalı və əhaliyə də ucuz qiymətə satmalıdır. Yoxsa, alverçilər həmin məhsulları qəpik- quruşa alıb, getirib camaata üç - dörd manat baha qiymətə satmaz. Məhsullar beş - altı ildən keçir. Kəndli qalır kənarda, alverçilər qaz vurub, qazan doldururlar. Bu nə vaxt qədər belə olacaq? Bu sualın cavabını biz yox, aidiyyəti qurumlar verməlidirlər!

EMİL FAİQOĞLU

Dəmir yol çörəyi günbəgün “arıq”layır...

Bu gün ölkəmizdə müxtəlif növü çörək və çörək məmulatları hazırlanır. Heç şübhəsiz ki, çörəklərin çeşidləri nə qədər çox olsa, alıcıları da artar. Bunu hamımız yaxşı bilirik.

Amma onu bilmirik ki, bu çörəklərin bəzi növlərinin alıcıları artandan sonra onun istehsalçıları bundan sui- istifadə edib keyfiyyəti-ni və çəkisini aşağı salırlar. Sovet dövründə məşhur olan dəmir yol çörəyinin etrindən və dadından doymaq olmurdu. Bir neçə ay bundan əvvəl dostum, professor Şahbaz Musayev dedi ki, mən yeməyə dəmir yol çörəyi almışam. Soruşdum ki, dadı necədir, əvvəlki kimi ətirlidirmi! Dedi ki, yaxşıdı. Elə mən də həmin gündən dəmir yol çörəyi alıram.

Gördüm , əvvəllər olduğu kimi bir qədər də dadlı deyil, ancaq o biri çörəklərdən daha yaxşıdı. Bu gün professor Şahbaz müəllimi " Ballı" marketdə gördüm . Yenə dəmir yol çörəyi alırdı.

Çörək yaxşı olmağına yaxşıdı, lakin çəkisi azalıb. Mən də zərəfatla dedim ki, müəllim, yəqin dəmir yol çörəyi " arıq" layıb. Gərək onun istehsalçıları onu " arıq" lamağa qoymasınlar. Çünki çörəyin çəkisi və keyfiyyəti aşağı düşəndə onun alıcıları da azalır!

Xanım sürücülərdən ehtiyatlı olun...

Bu fikiri biz kişi sürücülərdən tez- tez eşidirik. Amma məsələnin bir tərəfi də var ki, guya kişi sürücülərinin hamısı avtomobili yaxşı idarə edirlər. Əlbəttə, buna da birmənalı yanaşmaq olmaz. Ancaq bu gün giley- güzər qadın sürücülər barəsindədir.

Sürücü Həmid Məmmədov deyir ki, mən avtomobil idarə edəndə qadın sürücülər görən kimi çox narahat oluram. Çünki onların əksəriyyəti yol hərəkəti qaydalarını bilmir və nəqliyyat vasitələrini necə gəldi idarə edir, qəza vəziyyəti yaradır. Ona görə də , çalışıram ki, onlara rast gələndə ehtiyatlı olum. Belə ki, onların iştirakı ilə dəfələrlə baş verən qezaların şahidi olmuşam. Xüsusilə də, yağışlı havalarda onların təcrübəsizliyi həmin an özünü büruzə verir. Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr bölməsinin rəisi, polis kapitanı Toğrul Nəsirli deyir ki, qadın və kişi anlamı yoxdur, təcrübəli və təcrübəsiz sürücülər var. Birmənalı demək olmaz ki, bütün qadınlar və bütün kişilər avtomobili təhlükə idarə edir. Avtomobili təhlükəli idarə edən kişi və qadın sürücülər də az deyil. Elə qadın sürücü var ki, avtomobili kişi sürücüdən çox yaxşı idarə edir. Təbii ki, hər şey sürücünün təcrübəsindən, mədəniyyətindən və yol hərəkəti qaydalarına düzgün əməl etməsindən asılıdır. Ona görə də, qadın və kişi sürücülər hər ikisi zəhmət çəkib yol hərəkəti qaydalarına əməl etsinlər. Bax, onda qaydaların pozulması azalar, yol-nəqliyyat hadisələri isə çoxalmaz!

Quyruq yağı...

Bir çox həkimlər deyirlər ki, quyruq yağı yeməyin, o, insana ziyandır və tərkibində xolesterin var. Bunu bizim həkimlər deyir. Amma dünya şöhrətli türk həkimi Canan Kaya bu barədə başqa fikirlər səsləndirir.

Canan xanım deyir ki, quyruq yağı qədər insana xeyirli az yağlar var. İmkan daxilində ondan bol- bol istifadə edin! Qarğıdalı, günəbaxan və digər heyvan mənşəli yağlardan quyruq yağı daha keyfiyyətli və təhlükəsizdir. Onun tərkibində deyildiyi kimi, insana ziyan olan heç bir element yoxdur. Bəzən deyirlər ki, onda xolesterin var. Bu da yalan sözdür. Mən demişəm və yenə deyirəm ki, quyruq yağı insana xeyirlidir və ona güc- qüvvət verir! Onu da qeyd edək ki, bu gün ölkəmizin market və mağazalarında mənşəyi bilinməyən və özü də keyfiyyətsiz yağlar satılır. Hətta onların bir çoxu televiziya kanallarında reklam olunur. Sizsə, reklama yox , Canan Kaya kimi vicdanlı həkimlərin tövsiyələrinə qulaq asın və quyruq yağından ürəyiniz istədiyi kimi istifadə edənin, çünki onun insan səhhəti üçün heç bir qorxusu yoxdur!

Maqintofonun səsini ucaldan sürücülər...

Bu gün Bakıda bəzi sürücülər idarə etdikləri avtomobillərdə ictimai asayışı pozaraq maqintofonların səsini artırır, musiqilər ucadan səsləndirilir və bununla da cəmiyyətin və

insanların böyük narahatlığına səbəb olur.

Təbii ki, bu cür qanun pozuntusuna görə, belə sürücülər barəsində İnzibati Xətalər Məcəlləsində məsuliyyət nəzərdə tutulub. Heç şübhəsiz , belə hərəkətləri yol verən sürücülər gec- tez cərimə ediləcəklər. Bakının mərkəzi küçə və prospektlərində, eləcə də Yeni Günəşli qəsəbəsində belə sürücüləri hər an görmək olur. Xüsusilə də, gənclər belə xoşagəlməz hərəkətləri ilə sanki "qəhrəmanlıq" edir, insanların hissləri, əsəbləri ilə oynayırlar. Əlbəttə, polis belə faktlar və hadisələrlə rastlaşmamış deyil. Ona görə də, sahə müvəkilləri, post- patrul xidməti və Çevik Polis Alayının əməkdaşları ictimai asayışı pozan belə sürücülərə qarşı sərt mövqə tutmalı, onları inzibati məsuliyyətə cəlb etməlidirlər. Aydındır ki, bu cür ciddi addımlar ictimai asayışı pozan sürücülərə bir dərs olar!

Daşdan süzülən su...

Heç kimə sirr deyil ki, Bakıda əhaliyə verilən Kürün suyu bir qədər də təmiz deyil. Düzdür, o suya müxtəlif texnologiya ilə dəfələrlə təmizləyirlər, amma yenə onun tərkibindəki ağır metallar və digər birləşmələr qalır.

Ona görə də, bu suyu mütəxəssislər qaynatmadan içməyi məsləhət görmürlər. Bir çox insanlarsa , daşdan hazırlanmış xüsusi avadanlıqdan istifadə edirlər. Məsələn, mənim yaxın dostum, tanınmış jurnalist , Lətif Süleymanlı daşdan bir avadanlıq düzətdirmişdi. Hər gün içdikləri suyu bu avadanlıqdan süzürdü. Süzülmüş suya baxırdın bulaq suyu kimi təmiz və sərin idi. Hətta o, suyu çiyməyə içirdi. Deyirdi ki, bu avadanlıqdan süzülən suyu içəndən sonra nə böyrəyimizdə kirsətal oldu, nə də daş. Bu sudan dəmlənən çayın da dad ləzzətli idi. İndi çox adam bu daş avadanlıqdan istifadə edir. İmkanı olanla isə mənzillərində şirkətlərə daha müasir avadanlıqlar quraşdırır. Düzdür, o avadanlıqlar bahadır, amma onu evlərində quraşdırırlar razılıq edirlər. Ancaq gəlin, onunla razılaşaçaq ki, əhalinin əksər hissəsi Bakıda Kürün suyunu süzülmədən içir. Elələri də var ki, krantın ağzına pambıq qoyur və suyu ondan süzüb içir. Hər halda, Bakiya gələn su təmiz olsa, əhali bu qədər narahatlıq keçirməz və əlavə xərçə düşməz!

Hava dəyişkənliyi...

Hələ payıza bir neçə həftə qalmış respublikamızın ərazisində havalar dəyişdi. Yeni temperatur müsbət 30 dərəcədən 20-15 dərəcəyə düşdü. Ölkə ərazisinə leysan yağışlar yağdı, hətta bəzi dağlara və dağətəyi yerlərə qarda yağdı.

Və biz Allahın, təbiətin işlərinə qarışa bilmərik. Amma özümüzün əlimizdə olan bəzi imkanlardan istifadə etməliyəm və belə dəyişkən hava şəraitində özümüzü respratur viruslardan və müxtəlif xəstəliklərdən qorumalıyıq! Təbii ki, hava şəraiti ilk növbədə uşaqlara və yaşlı insanlara mənfi təsir göstərir. Çünki onların çoxunun immunitetləri çox zəifdir və qripə, eləcə də digər xəstəliklərə başqalarına nisbətən daha tez yoluxurlar.

Onu da deyək ki, havalar soyuyandan uşaqlarda və yaşlı insanlarda qızdırma ilə müşayiət olunan xəstəliklər yayılıb. Həkim-terapevt Gülnara Məmmədova deyir ki, hər il ölkəmizə qrip əleyhinə peyvəndlər gətirilir. Sentyabr və oktyabr aylarında immuniteti zəif olan insanlar bu peyvəndi birmənalı olaraq vurdurmalıdır. Xüsusilə də, uşaqlar və risk qrupuna daxil olan yaşlı insanlar mütləq peyvənd vurdurmalıdır.

Çox təəssüf ki, əksər insanlar həkimlərin məsləhət və tövsiyələrinə qulaq asmır və nəticədə tez - tez qripə yoluxurlar. Həkim qeyd etdi ki, Nazirlər Kabineti koronavirusla bağlı karantini müddətini yanvarın 1-nə kimi uzadıb. Deməli, bu xəstəliyin kökü hələ tamamilə kəsilməyib. Onu görə də, insanlar qapalı yerlərdə olarkən ehtiyatı əldən verməməli və maskalardan istifadə etməlidir. Bununla yanaşı, gigiyenik qaydalara da , ciddi əməl olunmalıdır!!!

EMİL FAİQOĞLU

Mehriban Ələkbərzadənin quruluşunda "Baş" tamaşası: Premyeradan qeydlər

Sentyabrın 26-da Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrında "Baş" tamaşasının premyerası baş tutub.

Xalq yazıçısı Elçinin eyniadlı romanı əsasında səhnələşdirilən tamaşanın premyerası Elçinin xatirəsinə ithaf edilib.

Tamaşanın quruluşçu rejissoru və səhnələşdirmənin müəllifi Əməkdar incəsənət xadimi, Dövlət mükafatı laureatı Mehriban Ələkbərzadədir.

Əslində bu, tamaşaya ikinci baxışım idi, çünki iyun ayında baş tutan ictimai baxışında iştirak etmişdim. Premyera ictimai baxış zamanı beynimdə sual kimi qalan bəzi məqamlara da aydınlıq gətirmiş oldu və məhz bu gün öz təəssüratımı bölüşmək istəyi yaratdı.

Şəxsi baxış bucağımdan doğan mülahizələrimə keçməzdən əvvəl xüsusi vurğulamaq istəyirəm ki, teatr biliciləri, necə deyirlər, "qüsurlarıma baxmasınlar". Bu, sıradan bir tamaşaçı baxışı, tamaşaçı təəssüratıdır - heç bir halda bu sahədə söz sahibi olmaq göstəricisi deyil...

Səhnə əsərində təkə tarixi hadisələr deyil, həm də metafizik müstəvi ön plana çıxarıldığı üçün janr olaraq "Baş" tamaşası tarixi-metafizik dram janrındadır.

Bir məsələni vurğulamaq istərdim, səhnə əsəri tamaşaçısından müəyyən hazırlıq - ən azı, tarixi hadisələrin xro-

yalnız mövcud tarixi hadisələri səhnədə canlandırmaq deyil, həm də "insan - hakimiyyət - işğalçı" münasibətlerini simvolik planda tamaşaçıya çatdırmaqdır. Bu mənada tamaşa həm tarixi, həm də fəlsəfi mənə daşımış olur.

Zənnimcə, rejissorun əsərə bu cür

üçlü prizmada yanaşmasını, onun daim qabartmağa çalışdığı milli kimlik və bundan sonra "hakimiyyət - insan - tarix" üçbucağının səhnədə inikası kimi də səciyyələndirmək olar.

Ümumilikdə, M.Ələkbərzadənin quruluş verdiyi tamaşaları izləyən, yaradıcılığı ilə yaxından tanış olan hər kəs onun hadisələrə yanaşmada özünəməxsus dəst-xəttinin olduğunu fərqləndirir. O, bir növ klassikanı modern interpretasiya etməyi, tamaşaçını komfort zonasından çıxarmayı və səhnədə baş verən hadisələrin mərkəzinə gətirməyi, düşünməyə vadar etməyi sevən rejissorlardan hesab olunur.

Məsələn, qısa bir haşiyyə çıxaraq deyim ki, onun Hüseyn Cavidin "İblis" əsəri əsasında hazırladığı "İblis və..." tamaşasındakı dekonstruktiv yanaşma, metaforik vizualıq və dinamik mizanlı səhnələr tamaşaçının özünü bir növ hadisələrin mərkəzində hiss etməyə və düşünməyə vadar edir - əslində kimdir, nədir İblis?...

Bənzər rejissor yanaşması "Baş" tamaşasında da müşahidə olunur desəm, yəqin ki, səhv etmiş olaram.

Real tarixi obrazların gerçəkliyi, metafizik səhnə elementləri, vizual baxımdan səhnədə işıqların quruluşu, dekorasiya və geyim vasitəsilə dövrün estetik atmosferinin yaradılması, nəhayət haki-

miyyətin zorakılığı və fərdin faciəsi arasında dramatik toqquşmalardan doğan psixoloji gərginlik "Baş" tamaşasında da tamaşaçının rejissorun ünvanladığı "Əgər baş yoxdursa, bədən hara gedə bilər?" və ya "Biz kimik - baş, yoxsa bədən?" kimi ritorik suallar ətrafında düşünməyə vadar edir.

Bəlkə də bu səbəbdən M.Ələkbərzadə səhnədə yer alan aktyor ansamblından sadəcə tarixi hadisələrin təqdimat vasitəsi olan obrazlar toplusu kimi deyil, həm də bir rejissor kimi çatdırmaq istədiyi fəlsəfi ideyanın canlı daşıyıcıları kimi istifadə edib. Səhnədə yer alan 30-a yaxın aktyorun hər birinin öz obrazlarını

daha dolğun canlandırması - psixoloji gərginlik, daxili parçalanmalar, qərar-sızlıq, gərginlik və həyəcan tamaşaçıya yüksək peşəkarlıqla təqdim olunur. Həç bir aktyor tamaşaçı gözündən yayınmır. Maraqlıdır ki, səhnədə baş rol, ikinci, üçüncü dərəcəli, epizodik rol anlayışı yoxdur - sanki səhnənin ən ön planında olanından, ən son planında olanına kimi hamı baş roldadır.

Baş verən hadisələr fonunda bəzən elə təəssürat yaranır ki, rejissor səhnədə yer alan bu qədər aktyorla yanaşı, bəstəkari də, işıqçı da, rəsəsamı da, hətta bəzi məqamlarda tamaşaçı ilə göz teması zamanı səhnədə yaranan sükutu da danışdırı bilib.

Səhnədə sərgilənən özünəməxsus aktyor oyunu ilə yanaşı kostyumlar, işıq, dekorasiya, musiqi və bütün digər elementlər tamaşaçının tarixi hadisələrin mərkəzinə aparmağa, səhnənin emosional yükünün daha da gücləndirilməsinə xidmət edir ki, bu da tamaşanın repertuarda uzun müddət xüsusi yer tutacağına şübhə doğurmur.

Əlbəttə ki, hər bir tamaşanın uğuru həm də aktyor seçiminə bağlı bir məsələdir ki, "Baş"da da bu seçim, el dilində desək, obrazların boyuna biçilmiş şəkildədir.

Yeri gəlmişkən, M.Ələkbərzadə həm də aktyor seçimində olduqca prinsipial yanaşma sərgiləyən rejissor kimi tanınır. Hətta bununla bağlı müsahibələrinin birində belə bir fikir səsləndirmişdi: "Mən hətta şəxsən danışmadığım aktyoru belə baş rola dəvət etmişəm. Münasibətim yaxşı olmasa da, istedadlıdır - sa, aktyoru istedadına görə qiymətləndirmişəm. Mən bu prosesdə öz şəxsi prinsiplərimdən keçərəm, tamaşanın uğursuz olmasını keçmərim. Mən tamaşa naminə hər şey edərdim. Tamaşa mənim üçün ən ali nəticədir".

Görünür, bu ali prinsip "Baş" tamaşasında da öz sözünü deyə bilib. Belə ki, 30 nəfərlik aktyor ansamblında yer alanlar - Xalq artistləri Rafiq Əzimov, Hacı İsmayilov, Kazım Abdullayev, Əməkdar artistlər Füzuli Hüseynov, Vəfa Rzaeva, Elnar Qarayev, Anar Heybətov, Rövşən Kərimdux, Kazım Həsənquliyev, Elxan Quliyev, Elşən Rüstəmov, Mətləb Abdullayev, Aysad Məmmədov və digərləridir.

Nizam pozulmasının və diqqətdən kənard qaldıqlarının zənn etməsinlər deyə, tamaşanın uğurlu alınmasında əməyi keçən quruluşçu rəssam, Əməkdar mədəniyyət işçisi İlham Elxanoğlu, geyim üzrə rəssam Vüsal Rəhim, işıq üzrə rəssam Rafael Vaqifoğlu, bəstəkar Azər Hacıəsgərli,

rejissor assistentləri Ceyran Başaran və Nərmən Həsənovanın da adlarını xüsusi vurğulamaq istəyirəm.

İnanıram ki, "AzDrama"-nın 153-cü teatr mövsümündə ilk premyerası olan "Baş" tamaşası uzun müddət repertuardakı ən çox izlənən tamaşalar siyahısında yer alacaq.

Bu gün anlaşıqla keçən premyera və susmaq bilməyən tamaşaçı alqışı da dediklərimə əyani sübut ola bilər.

Siz həmişə yaradın, əziz adamlar! Siz yaradanda çox MÖHTƏŞƏM OLURSUNUZ!

Oxu.az

Qərar verildi: Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda tikintiyə bu hallarda icazə veriləcək

"Baş nazir Əli Əsədov kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda tikililərin inşası üçün yol verilən həddin hesablanması qaydalarını təsdiq edib. Yeni qaydalar ilə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda inşaata icazə verilən hallar və həddlər müəyyənləşdirilib. Sənədə əsasən, sahəsi 5 hektardan az olmayan və vahid sərhəd daxilində yerləşən, yay və qış otlaqları, ümumi istifadədə öyrüş sahələri istisna olmaqla kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələrinin 1 faizindən artıq olmayan hissəsində kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı üçün nəzərdə tutulmuş, habelə işçilərin müvəqqəti yaşaması məqsədləri üçün yaşayış təyinatlı əsaslı tikililər inşa edilə və quraşdırıla bilər".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu millət vəkili Vüqar Bayramov deyib.

Millət vəkili bildirib ki, bununla da 10 hektar kənd təsərrüfatı təyinatlı torpağı olan sahibkar onun 10 sotunda inşaat işləri apara bilər:

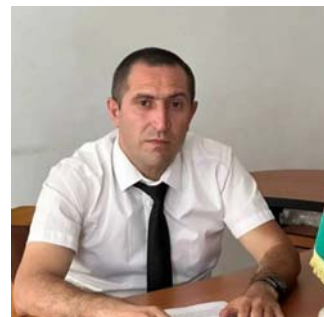
"Bu kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarının iqtisadi baxımdan daha səmərəli istifadə edilməsi baxımdan vacib idi. Çünki əvvəllər belə qaydaların olmaması sahibkarlar üçün xüsusi çətinliklər yaradırdı. Nazirlər Kabinetinin son qərarı bu çətinlikləri, praktik olaraq, aradan qaldırır. Yeni qaydalara görə, torpaq sahəsinin əsaslı tikili olmayan bir hissəsi başqa şəxsin mülkiyyətinə və ya istifadəsinə keçdikdə bölünən torpaq sahələri 5 hektardan az olduğu halda tikililərin inşasına və quraşdırılmasına yol verilir".

V.Bayramovun sözlərinə görə, bu qayda torpaqlardan birgə istifadəni stimullaşdırır bilər:

"Çünki, qaydalara əsasən, üzərində əsaslı tikili olan və ərazisi 5 hektardan az olan torpaq sahəsi qonşu torpaq sahəsi ilə birləşdirildikdən sonra yaranan vahid torpaq sahəsində tikinti əmsalı həmin əsaslı tikilinin sahəsi çıxılmaqla müəyyən edilir. Hazırda aqrar sektorda ən ciddi çağırışlardan biri də ümumi torpaq sahəsi böyük olan təsərrüfatların sayının az olmasıdır. Nazirlər Kabinetinin qərarınsa əsasən, tikinti əmsalından tam istifadə edildikdə torpaq sahəsinin əsaslı tikili olmayan hissəsi başqa şəxsin mülkiyyətinə və ya istifadəsinə keçdikdə, torpaq sahəsinin həmin hissəsi yenidən tikinti əmsalına cəlb edilmir. Bütövlükdə, yeni qərar kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların istifadəsində səmərəliliyin artmasına səbəb olacaqdır".

Vasif ƏLİHÜSEYN

Ekspert: "Bu, sərnəşinlər üçün böyük dəyişiklikdir"

Son bir həftədə ölkə gündəmini zəbt edən məsələlərdən biri də ictimai nəqliyyatda gedişhaqqının artırılmasıdır. Ümumiyyətlə, qiymət artımı hər zaman əhali tərəfindən narazılıq doğursa da, aidiyyəti qurumlar bu artımın hansı səbəbdən baş verdiyini əsaslı izah etməyə çalışırlar.

Mövzu ilə bağlı Adalet.az-a açıqlama verən nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Aslan Əsədov qiymət artımının yalnız müasir tələblərə cavab verən nəqliyyat vasitələri üçün keçərliliyini vurğulayıb:

"Qiymət artımı ilə bağlı onu demək olar ki, Bu işlərə birbaşa olaraq Tarif Şurası nəzarət edir. Ancaq görünür, burda bəzi məqamlar var ki, həmin məsələyə nəqliyyat sahəsinə cavabdeh qurum bu prosesləri həyata keçirir. Məsələ ondadır ki, bu gün Bakı şəhərində və bölgələrdə üzrə kifayət qədər daşınmanı həyata keçirən subyektlər var. Bu da o deməkdir ki, hansı ki kartla işləməyən avtobuslar var, onlar yəqin də öz maneəvlərini edəcəklər. Kartla işləməyən avtobuslar üçün qiymət dəyişməyəcək. Kartla fəaliyyət göstərən marşrutlar isə şəhər infrastrukturuna aiddir. Yeni burda məcbur deyil ki, kimə gedib bahalı avtobus alıb, məkana gətirsin. Bu kimi amillər ölkədə bu və digər formada nəqliyyatda gedişlərin tənzimlənməsinə, gedişhaqqlarının artmasına dəlilətdir. Burada əsas məsələ sərnəşinlərin artmasıdır. Qiymət artımına əhəlinin belə reaksiyası isə gözlənilən idi. Gündəlik ictimai nəqliyyatdan istifadə edən sərnəşinlər üçün bu böyük dəyişiklikdir. Metroda da kifayət qədər rəqabət var, yeni tabelilik var. Demək olar ki, kifayət qədər yeni metros-tansiyaların açılması gözlənilir. Bu sahədə də ciddi addımlar atılır. Ancaq effektivlik hələ çətinlikdir".

Əntiqə KƏRİMƏDƏ

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

Zamanın sürətinə özəl baxış

Hərdən elə bilirəm ki, zamanın sürətini hesablamaq mümkündür. Mənim bu fikrim kiməsə gülünc gələ bilər. Yaxud da absurd sayılar. Olsun, bundan o qədər də əndişələnmirəm. Çünki özüməməxsus fikirdir. Necə deyirlər, özüm bilərəm, Allahım bilər. Amma bir həyat tərzimiz də var, gerçəklik də var. ondan heç birimiz kənara qaça bilmərik. Bax elə məni də zamanın sürəti ilə bağlı dediyim fikirlərə yönəldən həyat gerçəklidir...

Cəmi bir neçə gün bundan öncə, yeni sentyabrın 27-də biz Anım gününü qeyd etdik. Əslində bu həm də ŞƏRƏF günü idi. Bax o keçirdiyimiz anım gününün beş yaşı var.

Bu beş il o qədər sürətlə keçib ki, biz hələ də 30 il çəkdiqlərimizdən ayrılı bilməmişik. Deməli, 30 ilin vətənsizliyi biz qaçqın və köçkünlər üçün illərin piyada yerışı kimi şey oldu. Nə qədər qovmağa çalışsaq da, kəndimizdə deyilən kimi, dəhmərləsək də sürəti artmayıb o illərin. Yorğun dəvə kimi başını aşağı salıb gövşək vura-vura ömrümüzü baltalayıb. Aradabir zıncırov səsi də olub - o da ATƏT-in Minsk qrupu gələndə. O səsdən min xəyalə düşmüşük. Elə bilmişik ki, gəlib bizi evimizə qaytarmağa... Amma onlar gəlib tut arağından içib, donuz kababından yeyib, bizim də qoltuğumuza qarpız verib, çıxıb gediblər. Deyiblər oturun, gözləyin qarpız düşüb sınımasın. Məlumdur ki, səbrin də həddi var, gözləməyin də! Bu yerdə yadıma Ali Baş Komandanımızın məşhur sözləri düşür:

- Bizim səbrimiz hüdudsuz deyil!!!

Həqiqətən səbrimiz daşdı. Və 2020-ci ilin 27 sentyabrında daşan səbr vulkana, sunamiyə çevrildi. Xalq ayağa qalxdı. Sərkərdə ordunun yanında oldu. Dəmir yumruq başlara endi. Və yenə də...

Birinci Qarabağ müharibəsində doğulduğum kənddə ilk şəhid olanlardan biri - dayım oğlu Amil və atamın dayı nəvəsi Oktay oldu. Oktay şəhid olan günü yeganə övladı doğuldu. Onu torpağa tapşırıd, xanımını doğum evinə. Amilin isə həmin gün nişan xonçası bağlı qaldı. Balaca bir kənddə neçə-neçə şəhid verdik.

*Yaddaşımda yazılıb
kirpiyimdə asılmış
Şəklinə baxa-baxa
qarşında baş əyirəm.
Sənə "qardaş" - deyirəm.*

*Məndən güclü, dözümlü,
Məndən dizi bərk qardaş.
Biz indi didərginlik -
Sən etmədin tərək, qardaş,
doğulduğun torpağı.*

*Ölümün gözlərində şəklini görə-görə
O namərd güllələrə -
"Ana" - deyib bir kərə
Sinəni nişan verdin.*

*Məzarın yad əllərdə,
Ruhun əsir deyildir.*

*Sənin kimi igidlər tarixi abidədir -
Doğulduğun torpaqda.*

Bəli, Amil, Oktay və digər şəhidlərimiz Tuğu tərək etmədilər. Torpağı qucaqlayıb yatdılar. ..Sadəcə cismən.

Amma ruhları dolaşdı kəndimizi, evlərimizi... Və bir də kənddən oktyabrın son gecəsi qovulan bizlərin olduğu-sığındığı yerləri. Onda gözümlün önündə ata yurdum yandı, söndürə bilmədim. Onda havalanmış kimi yazdım ki:

*Yandı evim-eşiyim,
Yandı divarım-daşım...
İsit, qoyma üşüyüm,
İsit məni göz yaşım!..*

Amma göz yaşı da namərd çıxdı. 30 il isitmədi məni. Neçə-neçə doğmam vaxtsız köç etdi bu dünyadan. Atam son nəfəsində:

- Kaş Tuğda basdıra biləydin məni! - söylədi.

Mən isə fərsiz oğul kimi onun son istəyini də yerinə yetirə bilmədim. Bacardığım yazmaq, təsəlli vermək oldu. 30 ildə yazılanların hamısı, mənim düşüncəmə görə, ancaq təsəllidir. Çünki bütün yazıların əvvəlində və ya sonunda ən çox işlətdiyimiz "lüzum gəlsə", "İnşallah", "Allah qoysa"... və sairə... Və sizin hamınızın bildiyiniz digər sözlər idi. Deməli, övladın kiçik toyunda masabəyi ilə valideynlər də arzu edirdilər ki, inşallah övladımız Tuğda məktəbə gedər, Tuğda toyun edərək və s. Bax sözümüz də, yazımız da bunlardan ibarət idi. Erməni isə quduz it kimi hər gün ağız atırdı sərhədlərimizə. Düşmənin snayperi susmaq bilmirdi. Beləcə 30 il səbr edə-edə, sürünə-sürünə, ölə-ölə yol gəldik. Qarabağa isə ruhlar qayıdırdı....

2020-ci ilin 27 sentyabrı... 44 günlük müharibə... Təsəvvür edin ki, 44 gün 30 ilin günlərindən nə qədər sürətli, nə qədər cürətli və nə qədər qətiyyətli idi. Biz 30 ildə edə bilmədiyimizi 44 gündə övladlarımız, şəhid balalarımız etdilər. Onların arasında canımın bir parçası olan polkovnik Anar Şükürov da var. Xidmətdən artıq qulluq keçən Rəmin Yunusov da..

Bu şəhidlər Tuğ işğal olanda əl boyda uşaqlar idi... Və mən də hələ illər öncə, yeni vətənsizliyin ən ağır zamanında yazmışdım ki:

*Uşaqlarım
Görməsin dəyə
gecələr özümü asıram...
Qalırım
Boğula-boğula...
Amma səsimi qısıram.
Bax onda
bir anda
düşünürəm, Allah,
qısılsın səsim,
tincixırsa nəfəsim...
Günü-günə
öləziyirsə
arzum, həvəsim
tay onda...
nə demək qalır
mənim kimi oğula?!*

Bu şəir mənim ümitsiz, ələcsiz qaldığım anlarımdan diqtəsi idi. Bu elə diqtə idi ki, mənə həyatı haram edir, yaşamı absurda çevirirdi. Heç kimə heç nə deyə bilmirdim. Üstümə yeriyənlərə sadəcə susub baxırdım. Çünki onların haqlı və ya haqsız olduğunu hamı bilirdi. Bilənlər də susurdu. O susqunluğu dəmir yumruq pozdu!..

Bu gün isə mən bir-bir adları yazıb doğmaların üreyinin qaysağını qoparmaq istəmirəm. Çünki adlar sadalandıqca qələbəmiz sevincli göz yaşına bürünür. Mən isə göz yaşını heç vaxt sevmədim. Hətta o, mənə sevinc bağışlasa da! Çünki mən sevincdən ağlayanda danışa bilmirəm, boğuluram, dilim dolaşır. O dolaşan dilimlə, hiçqıran nəfəsimlə birçə onu demək istəyirəm ki, kaş həyatımızın uğurlar yüklü illəri 44 günün sürətində olsun, cürətində və qətiyyətində olsun. Onda biz şəhidlərimizin də, qazilərimizin də haqqını daha tez, daha layiqli şəkildə ödəyə biləcəyik.

*Bu payız ömrümün baharı oldu,
Gözü aydın olsun torpağın, daşın!..
QƏLƏBƏ əbədi vüqarı oldu -
Sildi Qarabağım gözünün yaşın!..*

*Səksəndi bu yurdun kövrək üreyi,
Açdıq müjdə ilə nurlu sabahı!
Çıxardıb əynindən işğal köynəyini -
Xanın kəndi oldu İLHAM şəhəri!*

*Axır ki, duruldu yurdun səması -
Dualar sələndi şəhid adına!
Əsgər oğulların Vətən anası -
Təbəssüm sarıdı yaralarına!*

*Qürura bələndi Vətən büsbütün,
Üreyim fərəhdən dalğa yarırdı...
Bayraq da yerinə qayıtdığıçün -
Sonsuz fəxarətlə dalğalanırdı!!!*

Bu şəiri bayrağımız Xankəndinə sancılarda qələmə aldım. Özü də böyük sevgi və qürurla. O sevgini və o qüruru mənə şəhidlərimiz, qazilərimiz, silaha sarılan Vətən oğulları və bir də Dəmir Yumruq bağışlamışdı. Məhz bu anı yurdsuz yaşayanlar, torpağı işğalda olanlar, şəhid acısını yaşayanlar daha dəqiq duya bilirlər. Təbii olan bu prosesin mahiyyətində isə bütün Azərbaycan özünü ifadə edir. Çünki bütün Azərbaycan 30 il eyni acını bölüşmüş, eyni əzabı yaşamış, eyni ümidi alışıdırmağa, yandırmağa çalışmışdı. Nəhayət, yerdə qalmayan şəhid qanları Vətən torpağında çiçək açdı. bənövşələr kimi, qərənfillər kimi!..

Bəli, biz 30 il gözləsək də 44 gündə kimliyimizi sübut edə bildik. 200 ildən artıq zaman kəsiyində torpaqları yağmalanan bir xalq 44 gündə Azərbaycan sərhədlərini bütövləşdirə bildi. Bu, üçrəngli bayraq altında döyüşə gedən ərənlərin, bir də onlara yol göstərən, onların yanında olan sərkərdənin şücaəti idi!..

... Bilmirəm, zamanın sürəti ilə bağlı ağılımdan keçəni izah edə bilmədim? Və siz mənimlə razılaşırdınız mı? Hər halda bu da mənim üçün maraqlıdır...

XI BAKI
BEYNƏLXALQ
KİTAB SƏRGİSİ

6
OKTYABR

İMAMVERDİ
İSMAYILOV

imza günü
"Bayquş və Qarovulçu"

Saat: 12:00 - 12:45

1-7 OKTYABR | Bakı Ekspo Mərkəzi
10:00-20:00 | Bakı, Heydər Əliyev pr., 515

"Nizami
Gəncəvi"
təqdimat
zonası

Rüstəm Hacıyev

Avropanın şimalında müharibə küləkləri əsir

Avropanın şimalında, skandinaviya ölkələri səmalarındə naməlum pilotsuz uçuş aparatlarının görünməsi, Avropanı təşvişə salıb.

Kütləvi informasiya vasitələrində geniş müzakirəyə səbəb olan bu hadisədən sonra, bildirilir ki, Danimarka hakimiyyəti təcili olaraq ehtiyatda olan hərbiçiləri səfərbərləyə çağırıb.

Yaxın günlərdə, ola bilər ki, digər skandinaviya ölkələri də, analoji addıma əl atsın. Nə baş verir? Avropa Üçüncü Dünya müharibəsi arəfəsinə girirmi?

Polşanın baş naziri Donald Tusk, Barşavada keçirilən "Warsaw Sekurity Forum" təhlükəsizlik forumunda çıxışı zamanı bəyan edib ki, Qərb ölkələri Rusiysə qarşı müharibə aparır və bu müharibə "yeni növ" müharibədir. Polşanın baş naziri çıxışı zamanı qeyd edib ki, Qərbin iqtimayət liderləri, transatlantik cəmiyyətini məcbur etməlidirlər ki, Rusiya ilə müharibə gələcəkdə deyil, hazırda baş verdiyini fərk etsinlər.

"Bu müharibədir. Biz bunu istəməsəkdə, bu yeni növ müharibədir, yeni istənilən halda meharibədir"- deyə Tusk bəyan edib.

Polşanın baş nazirinin, eləcə də, digər Avropa dövlətlərinin həyəcanlarını başa düşmək olar. Belə ki, hazırda transatlantik cəmiyyət üzvlərinin arasında "çat" yaranması müşahidə olunur.

Bir çox ölkələr Ukrayna münəqişəsinə cəlb olunmağın əleyhinədirlər. Svtopanın dotasiyası hesabına yaşayan və hszırda Rusiyadan neft slsn iki Avropa dövlətindən biri-Macaristanın baş naziri Viktor Orban, ABŞ prezidenti Donald Trampın "Ukraynanın işğal olunmuş ərazilərini özünə aaytarmaq imkanları var" sözlərini şərh edərək bildirib ki, "məsələ artıq Rusiyanın xeyrinə həll olunub". "Tramp bununla bağlı mənim fikrimi soruşanda, mən ona dedim ki, məsələ artıq qapanıb, Rusiya qalib gəlib".

Macaristanın baş naziri, hətta bir azda irəli gedərək bəyan edib ki, artıq Ukraynanı suveren dövlət hesab etmir, çünki ərazisinin beşdə-birini itirib.

Rusiya ilə mehriban münasibətləri olan Sloveniyada təxminən Macaristanla eyni fikirdədir. Ukraynaya yardım etməyin əleyhinədir.

NATO-ya üzv dövlətlərin əksəriyyəti isə, özləri Rusiya ilə müharibə etməkdən çəkinsələrdə, Ukrayna müharibəsinin davam etməsinin tərəfdarı kimi çıxış edirlər.

Müharibənin davam etməsini istəyən-"gözə görünməz üçüncü qüvvələrində" olması vəziyyəti bir az da gərginləşdirir. Skandinaviya səmalarındə var-gəl edən dronlar da, "gözə-görünməzlərin" iola bilər. Yoxsa, müasir texnologiya göydə uçan quşların lələklərini belə sayə bildikləri bir vaxta, dronların hansı ölkəyə mənəub olmasını niyə meəyyən rdə bilmirlər ki, onu "naməlum obyekt kimi" təqdim etsinlər ki?..

DOSTLARIN GÖRÜŞÜ

2025-ci il oktyabr ayının 01-də böyük şair Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə "Dostların görüşü" adlı toplantı keçirilmişdir. Toplantıda Türk Dövlətləri Parlamentləri Assambleyanın nümayəndələri iştirak etmişlər. Tədbiri giriş sözü ilə Millət vəkili Cavanşir Feyziyev açaraq Bəxtiyar Vahabzadənin yaradıcılığı və ictimai-siyasi fəaliyyəti haqqında əhatəli məlumatlar vermişdir. Sonra Türk Dövlətləri Təşkilatı Ağsaqqallar Şurasının üzvü Həsən Həsənov, Millət vəkilləri Əli Məsimli, Vüqar İs-

gəndərov çıxış etdilər. Gənclərə Yardım Fondunun nümayəndəsi Eldar Kərimov, Bəxtiyar Vahabzadənin ev muzeyinin direktoru Elşən Zəkəriyyəbəyli, Azər Məmmədov, Təhminə Bakiyeva, Şahidə Mehdiyeva, Emin Salmanov, Serhat Uysal, Ələsgər Ağayev, Mais Məmmədov çıxış edərək böyük şairin yaradıcılığının çoxsahəliliyindən və xüsusilə ictimai-siyasi motivlərindən danışdılar.

Azərbaycan Respublikası Yazıçılar İttifaqı Şəki Regional Bölmənin sədri şair Vəqif Aslan Bəxtiyar Vahabzadənin yaradıcılığı haqqında əhatəli məruzə ilə çıxış etdi.

Toplantıda Qırğız-Türk "Manas" Universiteti Xarici dillər məktəbinin baş müəllimi, şair və tərcüməçi Altınbek İsmailov, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvləri, Türk Dövlətləri Parlamentləri Assambleyanın nümayəndələri Osman Mesten, Mahmut Özer, Filiz Kılıç, Kadim Durmaz, Yunus Em-

re Ünal, Kürşad Melih Sarıarslan öz çıxış etdilər. Türkiyə Respublikasının Azərbaycanı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Birol Akgün, səfirliyin ikinci katibi Təvfiq Yavuzer, Türkiyə İqtisadi və Sosial Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru İbrahim Ertan Yülek, Qafqaz Universitetinin professoru Mitat Durmuş, İstanbul Universitetinin professoru Fəthi Gedikli, Daşkənd Təbii Elmlər Universitetinin professoru Kozakboy Yıldı, Özbəkistan Dövlət Dünya Dilləri Universitetinin dosenti Tohir Kahhor, Nəmanqan vilayətinin "Murabbiy" qəzetinin baş redaktoru Dil-

barhon Xaydarova çıxış etdilər və Bəxtiyar Vahabzadənin yaradıcılığının, milli mentalitetimizin gələcək nəsillər üçün mayak olduğunu vurğuladılar. Türkiyə Parlamentləri Assambleyanın baş katibi Mehmet Süreyya Er, baş katibin müavinləri Fuad Ələkbərov, Səki Sadiqov, Aynurə Abutalıbova, Baurıjan Datkayev, Kadir Yaman öz çıxışlarında Bəxtiyar Vahabzadəni türk xalqları lirkasının bayraqdarı adlandırdılar.

2025-ci ildə Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illiyinin yüksək səviyyədə qeyd edildiyinə görə, böyük şairin qızı Gülzər Vahabzadə möhtərəm cənab Prezidentimiz İlham Əliyevə və Azərbaycanda keçirilən silsilə tədbirlərin təşkilatçılarına, iştirakçılarına, bütün Bəxtiyar sevrələrə ailələri adından təşəkkür və minnətdarlıq etdilər. Tədbirdə Bəxtiyar Vahabzadənin nəvə və nəticələri də iştirak etmişdilər.

P.S. Tədbir Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Şəki filialında keçirilib.

Çingiz Nağıyev, Şəki

VAXTI ÖMÜRƏ ÇEVİRƏN ŞAİR

Bu məqamda söhbət Əjdər Oldan gedir

Kitabxanamda başımı qatmışdım. İstəyirdim ki biraz uzaqlaşım son günlərin sıxıntılarından. Ona görə də məqsədsiz şəkildə, yəni hansı kitabı axtaracağımı əvvəlcədən bilmədən rəfləri gözəndən keçirirdim. Bu sırada onun kitabları diqqətimi çəkdi. Söhbət Əjdər Oldan gedir!

Bəli, bu bir həqiqətdir ki, insan cismən təcrid olunsada, onun sözü hər zaman azadlıqda olur. Yeni bir anlıq gözünüzün önünə "Nəsimi" filmi gətirsəniz, onda mənim dediyimlə razılışarsınız. Hətta Məlikşahın nəvəsi də bütün qadağalara baxmayaraq Fəzlinin kitabını oxuyur, şeirlərini əzbərləyirdi.

Bu xatırlatmanı mən də bu gün bəlli səbəblərdən müvəqqəti cəza çəkən şair dostum Əjdər Olla bağlı yada saldım. Çünki onun poeziyası, publisistikası hər gün və hər yerdə xatırlanır. Ölkədə keçirilən vətənlə, torpaqla, əsgərlə bağlı ən möhtəşəm tədbirlərdə onun şeirləri səsləndirilir. Bu artıq ruhun, sözün azadlığının bariz nümunəsidir. Və mən də indi kitab rəfimdən əlimi uzadıb götürdüyüm "Günəbaxan zəmis" şeirlər toplusunu vərəqləyəndə öncə müəllifin səmimi avtoqrafını gözəndən keçirdim. Həmin avtoqrafın yazılma məqamını xatırlaya-xatırlaya vərəqlədim kitabı. Diqqətimi şairin 2001-ci ildə dəyərli söz adamı, unudulmaz Məmməd Aslana yazdığı "Təsəlli" şeiri çəkdi. Əjdər Ol Məmməd Aslana yazırdı ki:

*Məmməd Aslan gör bir nədən təsəlli tapır,
əsir düşmüş Kəlbəcərin şəkillərindən.
Bu ağ-qara şəkillərdə nə kəklik izi? -
Baş açılmır qayaların səkillərindən.*

*Oxşasa da şəkillərin yamac xətrini,
gözü seçmir nərgizlərin sarı sətrini.*

*Bahar gəlib, gül iyini, yarpız ətrini
Necə alsın şəhidlərin əklillərindən?!*

*Bir dünya var o da onun başına dardır,
Nisgilini sürütləyib dalınca dartır,
Danışdıqca qanı qalxır, şəkeri artır,
Cıncır çıxmır millətimin vəkllərindən.*

Bəli, bu şeir 19 il əvvəl, yəni 2020-ci ilin 27 sentyabrından öncə yazılmışdı. Hamımızın içimizin qan ağlayan, həsrətimizin tüğyan edən zamanında. Məhz onda Əjdər Ol unudulmaz Məmməd Aslanın Kəlbəcər nisgilini misralamışdı, şeirə çevirmişdi. Bu gün bir oxucu olaraq həmin o nisgilin mahiyyətini şair qələminin sözlə çəkdiyi şeir adlı şəkildə görmək, hiss etmək adamı kövrəltse də, həm də bir yaşamı unudulmaz edir. Yəni yaddaşımızı təzələyir.

Həqiqətə söykənib demək istəyirəm ki, insan sıxılında, darıxanda, yüklənəndə, anlaşılmayanda, haqsızlıqla qarşılaşanda canından da bezir, zamanı da küsür, vaxtdan da inciyr. Və sənə elə gəlir ki, vaxt yerində donub, saatın əqrəbləri fırlanmır. Amma gerçəkdə bu belə deyil. Zaman adlı dəyirman öz işini görür. Görülən əvvəldə dediyim halları yaşayan bəndə üçün görünməzdir. Şair isə əksinə, vaxtın, zamanın bütün cizgilərini, ilmələrini, naxışlarını qələmin ucu ilə durğu işarələrindən tutmuş sözə qədər köçürə bilir. Elə Əjdər Ol da "Vaxt getmir ki..." şeirində bax mənim sizə çatdırmaq istədiyim məqamı poetik fikir edib və yazıb ki:

*Payız soldu... qışı qəfil şaxta vurdu,
Qaranquşlar uçub gəldi, yuva qurdu.
İndi də yaz baş qaldırır puçur-puçur,
Vaxt getmir ki... Vaxt ya qaçır, ya da uçur!*

Gerçək budur, reallıq budur. Vaxt həqiqətən bizi gözlemir. O, ya qaçır, ya da uçur. Biz isə ona çatmağa, onunla birlikdə olmağa cəhd edirik. Bacaramız, cəld tərpənənimiz yapışır vaxtın etəyindən.

Bizlər də ona ya sevincə, ya da qısqançlıqla deyirik ki, zəmanə adamdır. Vaxtın qədrini, dəyərini bilir, ona uyğun da yaşayır. Sizi deyər bilmərəm, mən bu deyimlə o qədər də razılaşıram.

Çünki bəzən vaxtı, zamanı kiminsə, nəyinsə şəninə, boy-buxununa, istəyinə, maddi durumuna görə yaşamağa çalışanlar da olur. Əslində bunlar vaxta, zamana yox, həmin o özlərinin uyğunlaşdırdıqları maddiyyat və mənəbə sahibinə yarırlar. Bu da olur ömür. Amma Əjdər Ol ömrü tamam başqa prizmadan, başqa bucaq altında şeirə gətirir, şeirləşdirir. Əjdər Ola görə:

*Ağrılara, əzablara darılma,
Öz işindən bərk-bərk yapış, yorulma,
Çalış ölmə, çalış itmə, vurulma,*

*Canım-gözüm, ömür elə budur, bu!
Tale, qismət deyirdin ha, odur bu!*

*Yağlı vədlər, yaman "ayır-buyurlar",
Demə mənə nə ad, nə san qıyırlar.
Tez artmağa axı kimi qoyurlar?!
Canım-gözüm, ömür elə budur, bu!
Yarışmağa meydan budur, cıdır bu!*

*Adamsan da incidərlər adamı,
O dünyadan haraylama atanı,
Alan yoxsa, dur özün al qadani,
Canım-gözüm, ömür elə budur, bu!
Dadına bax, gör nə şirin daddır bu!*

*Neynəsən də hər gələn gün xoş olmaz,
Adam gedib ağladana qoşulmaz,
Fors eləmə dünya sənəz boşalmaz,
Canım-gözüm, ömür elə budur, bu!
Səni, mənə diri-diri udur bu!*

*Keçmək olmur payızından, yazından,
Üzülürsən bir gözəlin nazından,
Əşi, yüz yol mən demişəm azından,
Canım-gözüm, ömür elə budur, bu!
Ürəkdə od, gözümzə sudur bu!*

*Hər istəkdə, hər diləkdə düyün var,
Nə istəsən, olmasa da deyir: var!
Əjdər Olsan, kimsən, boş hay-küyün var,
Canım-gözüm, ömür elə budur, bu!
Adəm budur, Nəbi budur, Xidır bu!*

Mən də tez-tez xatırladığım bu şeirin ovqatına uyğun olaraq həm özümə, həm mənim fikirlərimə sayğı ilə yanaşanlara, xüsusilə, şeirin müəllifi, dəyərli şairimiz Əjdər Ola demək istəyirəm ki, həqiqətən ÖMÜR BUDUR! - Bizim yaşadığımız!! Onun bütün mahiyyətinə hərəməz öz səviyyəməzdən baxaq. Yəqin ki, bu ömürlə bərarışıq.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

CABİR GETDİ BABASI SÜLEYMAN ƏLƏSGƏROVUN YANINA

Bu dəqiqə Süleyman babası ilə Şuşada Cıdır düzündə gəzirilər. Mədəniyyətimiz üçün böyük itkidir, özü də bu yaşda.

Qərribə xalqıq, əmin-amanlıq içində yaşadığımızı görə, evimizdə rahat yatdığımızı görə, küçədə rahat gəzdiyimizə görə Azərbaycan polisində borcluyuq. Xoşagəlməz bir hadisə ilə rastlaşanda dərhal polisə üz tuturuq, polisdən imdad diləyirik.

O polisdən ki, həm Birinci Qarabağ savaşında, həm də Vətən müharibəsində bu xalqın, bu torpaqların yolunda onlarla şəhid verib. Cinayətkarlarla mübarizədə neçə-neçə polis öz canından keçib həlak olub. Məhz polisin fədakarlığı nəticəsində əmin-aman bir ölkədə yaşayıırıq.

Amma bəziləri vaxtilə polisdə işlədiyinə görə Cabir İmanov haqqında ağızlarına və

ağıllarına gələni yazırlar. Gedənin dalınca danışımaqda pərgarıq.

Belələrinə yazıçı, əməkdar jurnalist İlqar Əlfioğlu çox ağıllı bir cavab yazıb. Mən onu təkrar etmək istəmirəm, amma həmin yazını oxucularımla paylaşırım.

İlqar ƏLFİOĞLU

Polislər üstümdəki qanı görüb...

1998-ci il idi, yazı yazmaq barədə verdimi beşillik vədin müddəti günə-gün bitən kimi, adam içinə çıxdım.

Bir-iki gün sonra, söz gəzirdi ki, güclü mitinq var, dedim görüm nə mitinqdi, orda nə danışacaqlar.

Səbəyl metrosuna piyada çatanda baxdım ki, "Azadlıq" meydanına getməyə çalışan camaatın qabağını polis kordonu kəsib, camaatın qışqırığından qulaq batırdı. Qəflətən, ara möhkəm qarışdı. Mənim vəziyyətimi təsəvvür edin də: sakitlikdən çıxan, sonuncu mitinqi

Pencəyim tamam qan olmuşdu. Key-key baxırdım. Başa düşə bilmirdim ki, bu xalq bir-birinin qanına niyə belə susayıb...

Bu an qarşı səkidən dəbilqəli polis nəfərləri qalxanlarını döyə-döyə camaata tərəf addımladılar, bayaqdan çox cəsur görünən kütlə pərən-pərən düşdü, polis onların səkisinə çatanda, artıq kimsə qalmamışdı. Qalan, küçənin ortasında yeddi-səkkiz taykəş ayaqqabıydı...

Məni isə, indicə gördüyüm vəhşilikdən elə bil şimşək vurmuşdu, yerimdən tərpənə bilmirdim.

Bir də baxdım ki, polislər üstümdəki qanı görüb, mənə cumdular, yaqın elə bildilər ki, mən də toqquşma iştirakçılarındanam. Gördüm ki, bunlara niyə burda olduğumu anlada bilməyəcəm, daha dinnədim.

Qollarımı burub, maşınlarına oturdular, apardılar yaxındakı polis şöbəsinə...

Orda zabidlərdən hansısa məni görən kimi tanıdı, rəislərinə dedi ki, bu oğlan bayaq yaralı polisimizi ölümdən xilas elədi, özüm gördüm, pencəyindəki qan da həmin polisin qanıdı...

Buraxdılar. İdarədən çıxmamış, tualetə girib, pencəyimi təmizlədim. Qapıdan çıxdım, küçəni keçdim, bulvarla fikir içində addımlaya-addımlaya, Azneft meydanına çatdım, ordan da Gubernat bağıyla düz Baksovetə qalxdım, evə sarı yollandım...

Gecəni qarışq yuxular məni əldən saldı. Səhər duranda, beynimdə elə, dünənki cavabsız sualım fırlanırdı:

"Görəsən, bu xalq niyə bir-birinin qanına belə susayıb?..."

Sonralar başı dağılmış, adını da bilmədiyim kürən polisi Bakı Sovetinin qapısı ağzında görür, hər dəfə hal-əhval tuturdu. İş yüngül oldun deyər, ora keçirmişdilər.

Bir dəfə mənə başını göstərdi, səkkiz tikiş vurmuşdular. Dedi ki, Allah köməyin olsun, sən olmasaydın öldürəcəkdə məni... Soruşdum ki, bu xəsarətlə niyə təqəüdə çıxmırsan, cavabı belə oldu: "Müəllim, təqəüdə sağlamlığıma görə çıxsam, müavinəti az alacam. Bir çətin külfətim var, gərək birtəhər dözüüm..."

Belə-belə işlər... Siz də, day çox zad eləməyin, olur belə şeylər.

Sonralar kürən polisin başından ölümünə vuran cantaraq gədə yadıma düşəndə, hər dəfə öz-özümə deyirdim: "Nə yaxşı ki, ixtiyar o oğlankimilərin əlinə keçmədi və nə, necə olmalıydısa, elə də oldu..."

P.S. Şəkildəki Gürcüstan polisidi. Amma nə fərqi var ki, onlar da qarabaladı...

"Müəllim adı ən yüksək addır. Mən yer üzündə müəllimdən yüksək ad tanımirəm."

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Şərq və Qərb sivilizasiyalarının qovuşduğu coğrafi bir məkanda yerləşməsi təhsilimizin inkişafı üçün böyük zəmin yaratmışdır. Təhsilimizin istər Sovetlər dönmində, istərsə də müstəqillik əldə etdikdən sonrakı inkişafında ümummilli lider Heydər Əliyevin rolu əvəzsizdir. Həmişə müəllim haqqında çox gözəl sözlər deyilib, müxtəlif ifadə

tələblərinə cavab verən zəngin kabinetlər yaradılaraq şagirdlərin ixtiyarına verilib. Məktəbdə biologiya, kimya, ingilis dili, tarix, ədəbiyyat yüksək zövqlə yaradılmış başqa kabinetlər fəaliyyət göstərir. Həmçinin, məktəbdə şagirdlərin bütün tələbatlarını ödəmək gücündə olan zəngin kitabxanada günün tələblərinə cavab verir. Məktəbdə elmi, mədəni tədbirlərin, görkəmli elm və mədəniyyət xadimlərinin yubileylərini, onlarla görüşlərin təşkil edilməsi gözəl bir ənənəyə çevrilib."

Mən dəfələrlə Yeganə müəllimin obeyktiv, prinsipal, qarşısındakı insana hörmətlə yanaşan, müəllim əməyinə yüksək qiymət

Şərəfli Müəllim ömrü

səslənib. Ümumiyyətlə, müəllimlik dünyanın ən nəcib peşələrindən biri, bəlkə də birincisidir. Bu yazdığım dəyərlərə cavab verən bacarıqlı müəllimlərdən biri də Yeganə Cabbar qızı Məmmədovadır.

O, 1981-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. N. Nərimanov rayonu 82 nömrəli tam orta məktəbdə təhsil alıb. 2004-cü ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji universitetinin İbtidai təhsilin pedaqogiyası və metodikasını fəkültəsini bitirib. 2008-ci ildən Abşeron rayon Xırdalan şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəbdə fəaliyyətə başlayıb. Xırdalan şəhərində yerləşən "Zirvə" liseyində ibtidai sinif müəllimi kimi çalışıb. Həmin liseydə həmçinin ibtidai siniflər üzrə metod-birləşmə vəzifəsini də icra edib. Hazırda Xırdalan şəhərində 11 saylı tam orta məktəbdə ibtidai sinif müəllimi kimi fəaliyyətini uğurla davam etdirir.

11 saylı Xırdalan şəhər tam orta məktəb üç ildir ki, fəaliyyət göstərir. Məktəbdə davamiyyət və nizam-intizam məsələləri yüksək səviyyədə qurulub.

Şagirdlərdə elmə həvəs, vətənə məhəbbət hissləri hələ ibtidai siniflərdə başlayır ki, bu da onların yuxarı siniflərdə daha yaxşı oxumaları üçün möhkəm baza yaradır. Bu çətin işin öhdəsindən layiqincə gələn məktəbin tədris işləri üzrə direktor müavini Aidə Ramazanova, ibtidai sinif müəllimləri - Günel Məmmədova, İlhamə Rəsulova, Vüsalə Həsənova və başqaları bacarıqla gəlirlər. Məktəbin direktoru Elşən Quliyev məktəb haqqında məlumat verərək dedi:

- "Məktəbimizdə yuxarı sinif şagirdləri üçün dərslər əsasən kabinet üsulu ilə keçirilir və yüksək səmərə verir. Burada günün

verən bir şəxsiyyət olduğunun şahidi olmuşam. Yeganə müəllim şərəfli ömür yolu keçib. Böyüməkdə olan gənc nəslin tərbiyyəsində zəhməti çoxdur. Yeganə müəllim eyni zamanda gözəl pedaqoq, daima təhsildə yenilik axtaran, onu tətbiq edən səriştəli, təcrübəli, intellektual biliyə malik olan və sadəliyi ilə fərqlənən bir insandır.

Xüsusən, onun müəllimlə və şagirdlərə yanaşma tərzini, münasibəti, qayğıkeşliliyi, diqqəti cəlb edir. O, öz sənətinin vurğunu kimi, təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsində və inkişafında həmişə seçilib.

Biz də öz növbəmizdə gözəl, səmimi insan, təcrübəli müəllim - Yeganə Cabbar qızını və bütün müəllimləri peşə bayramları münasibətilə ürəkdən təbrik edir, cansağlığı, çətin və şərəfli işlərində uğurlar arzulayırıq. Peşə bayramınız mübarək.

Elşad Dağlı,

"Cabir Novruz" Mədəniyyət Fondu mətbuat xidmətinin rəhbəri, AYB və AJB-nin üzvü, yazıçı-publisist

"Oğlan uşağını üstünlük bilən ailələr bunu düşünürmü?"

"Deyə bilərəm ki, məktəb cəmiyyətin sosial vəziyyətini ifadə edə bilən ən güclü ölçü meyarlarından biridir. Ölkədəki iqtisadi- sosial durumu asanlıqla məktəbin vasitəsilə müəyyən edə bilirik. Buna misal olaraq, şagirdlərin geyim-keçimi, davranışı və təbii ki, sayını göstərmək olar. Bəzi ərazilərdə şagird sıxlığı olsa da, ümumilikdə hər il şagird sayında ciddi azalma müşahidə olunur. Birinci sinfə müraciətdə şagirdlərin ildən- ilə sayının azalması və oğlanların çoxluq təşkil etməsi həyəcan təbii çalır".

Bunu Adalat.az-a Laçın rayonu P.Məmmədova adına 46 nömrəli tam orta məktəbin ingilis dili müəllimi Səbinə Əsədova deyib.

S.Əsədova bildirib ki, şagirdlərin azlığı dərslər prosesində həm üstünlük, həm də çatışmazlıq yaradır:

"Bəzən az uşaqlarla işləmək rahat görünür - diqqəti bölmək asan olur. Amma əslində, o coşqu, rəqabət, canlı müzakirəni azaldır. Digər tərəfdən, oğlanla-

rın çox olması sinifdə öz təsirini göstərir. Onların enerjisi, hərəkətliliyi bəzən dərsləri istiqamətindən yayındırır. Müəllim kimi borcumuz təkcə dərsləri öyrətmək deyil, həm də hər kəsə bərabər imkan yaratmaqdır. Lakin qeyd etdiyim bu iki məsələ çox ciddi şəkildə nəzərə alınmalıdır. Bu işlə məşğul olan qurumlar nələrsə etməlidir. Əks təqdirdə oğlanlarımız gələcəkdə kiminlə evlənəcək?! Oğlan uşağını üstünlük bilən ailələr bunu düşünürmü? İslamda bir kişinin bir neçə zövcəsi məqbul sayılırdısa, gələcəkdə dövrən tərsinəmi dönəcək? Bəlkə fərqi deyilik, bəlkə hamımız indi oğlumuz olsun "başımız uca olsun" yanaşması

ilə baxırıq, amma qadın görkəmində, qadın xislətində olan "oğlanlar" sizin gələcək barədə təsəvvürlərinizi oyatmırmı? Bəlkə bu gün bizim oğlumuz deyil, amma sabah bizim nəvələrimiz olacaqlar".

Qeyd edək ki, boşanmalar, oğlan uşağı istəmələr, tək övlad istəmələr demografik vəziyyətə çox pis təsir edir. Əhalinin təbii artımının hansı vəziyyətə düşdüyünü son 7 tədris ildə I sinfə gedən uşaqların sayında görə bilərsiniz:

2019-2020-ci tədris ilində 159 min 644 uşaq birinci sinfə getmişdi; 2020-2021-ci tədris ilində 165 min 511 uşaq birinci sinfə getmişdi; 2021-2022-ci tədris ilində 153 min 312 uşaq birinci sinfə getmişdi; 2022-2023-cü tədris ilində 151 min 560 uşaq birinci sinfə getmişdi; 2023-2024-cü tədris ilində 137 min 862 uşaq birinci sinfə getmişdi; 2024-2025-ci tədris ili üzrə bu rəqəm 132 min 261 olmuşdu. 2025-2026-cı tədris ili üzrə isə I sinfə 130 min uşaq başladı.

Vasif ƏLİHÜSEYN

Tanrının yer üzünə göndərdiyi ən adi günlərdən biri idi. Rəb-bim sevib seçdiyi Qazax mahalının qədim yurd yerlərindən olan Dəmirçilər kəndində bir igid yuxudan çox erkən oyanmışdı. Onu didib-parçalayan fikirlərini sanki göylərə danışmış kimi gözləri-ni səmaya zilləmişdi. Düşüncələrini sanki ipə düzürdü.

Tovuz döyüşlərinin ağır-acısı, Polad Həşimov itkisi, son nəfəsin-də "Vətən sağ olsun", "Qarabağ Azərbaycandır" söyləyən şəhidlərin qisas əməli igidimizə - Turana dinclik vermirdi. Bir tərəfdə isə süku-ta qerq olmuş ata-anasının arzusu dayanırdı. "Turan döyüşdən sağ-salamat qayıtsın. Qurban kəsəcəm" deyən ata-anasının arzusunı necə həyata keçirsin .Necə etsin ki, nə sevdiklərini incitsin, nə də şəhid ruhları qarşısında özünü günahkar hiss etməsin.

-Ana, bir düşün, o şəhidlərdən biri də mən ola bilərdim. İndi ne-cə Qurban kəsək axı...axı...

-Yox Qurbanı Qələbəmizdən sonra, işğaldan azad etdiyimiz tor-paqlarda kəsərik deyərək, son qərarını verdi və sabahdan bəri göz-lərini ondan ayırmayan anasını qucaqladı. Amma verdiyi bu qərarda haqlı idi,bilmədi.

Üsyankar düşüncələrin burulğanında müəlliməsi gilə necə gəldi-yini hiss etmədi.

Müəllimə Turanı öz doğma balası kimi bağına basdı.

-Çox şükür Turanı, sağ-salamat qayıtmısan.

-Amma şəhidlərimiz oldu, müəllimə.

Şuşadan gələn məktub

Nur içində yatsınlar. Ermənilər öz cəzalarını alacaqlar. Onları qo-vacaqsınız öz viranələrinə.

-Hansı bölgədən, Turan!

-Mən hər yerdəyəm.

Afərin, Turan əsil kəşfiyyatçı cavabı verdin.

Onlar bir xeyli dərhləşdikdən sonra halallaşib ayrıldılar. Bir az getmişdi ki, Turan qayıdıb:

-Müəllim, olar bir söz deyim:

-Əlbəttə, bu nə sözdür:

-Yadınızdadırmı biz məktəbdə oxuyan zaman bütün tədbirləri-mizdə bizə deyirdiniz:

"Mənim əzizlərim, gün o gün olsun ki, sizin əsgər məktubları-nız

Qarabağımızdan gəlsin və iş-ğal altında olan torpaqlarımızın adını bir-bir sadalayırıdınız.

İndi mənim məktubum sizə Şuşadan gələcək, özü də çox tezliklə gələcək.

Turanın bu ümidi, bu inamı müəlliməni çox kövrəltdi.

-Amin, İnşəAllah, mənim igid balam O, tələsik addımlarla müəlli-mindən uzaqlaşdı.Evdəkilərlə hallaşıb hərbi hissəyə qayıtdı.

Bu görüşdən az müddət keçmişdi ki, Azərbaycan Ordusunun 27 sentyabr 2020-ci il tarix ilə möhürlənmiş Zəfər yürüşü başladı.

Cəbhədən həyacanlı, qələbə soraqlı xəbərlər gəlməyə başladı. Azərbaycan Ordusu torpaqlarımızı bir-bir erməni işğalından azad edirdi. Yərə-göyə sığmayan bu sevincli xəbərlər bütün Azərbaycan xalqını ayağa qaldırmışdı. Hər kəs, yaşından asılı olmayaraq döyüşə atılmaq istəyirdi.Əsirlikdə olan torpaqlarımızdan xoş müjdələr gəlirdi.

Müəllimə bu xəbərlər içində Şuşadan məktub gözləyirdi. O Turan-dan xoş soraqlar alırdı. Onlar Murovdağ ətrafında döyüşürdülər.Bu-dur Müqəddəs bayrağımız əsirlikdən azad edilmiş yurd yerlərimizdə dalğalanır. Amma nədənsə Turandan soraq gəlmir. Telefon əlaqəsi də kəsilir. Narahatlıqlar, həyacanlar başlayır.İntizarın sonu çox uzun olur.Bir müddətdən sonra üzücü bir xəbər hamını sarsıtdı.

"Turan, şəhid olub" Ana fəryad etdi, müəllimə özünə təsəlli verdi. "Yox inanmıram o mənə söz verib. Turan indi Şuşadadır. O mənə Şuşadan xoş müjdə göndərəcək".

Turan döyüş qardaşı şəhid Elcanın yanında dəfn edildi. Amma yenə müəllimə inanmadı. O elə hey məktub gözləyirdi.

8 noyabr 2020-ci il, Bəli! Şuşadan sevinc mehi əsdi, xoş soraqlı Zəfər ətirli məktub gəldi. "Şuşa Sən Azadsan" Dəmir yumruqlu Qalib Sərkərdənin bu nidası Turanın müəlliməyə, xalqına yazdığı ilk mək-tub oldu.

Müəllim Turanın, Elcanın məzarını ziyarət etdi:

Onlara göz aydınlığı verdi. Ruhları qarşısında and içdi!

-Mən Şuşaya gedəcəm, oradan sizin məzarınıza torpaq gətirə-cəm.

-İndi o məktublar Şuşadan tez-tez gəlir. Qalib sərkərdəmizin 3 min cənnət mələyimizin əhatəsində Cıdır düzündə çatdığı Novruz tonqalı sizin ən möhtəşəm məktubunuz oldu.

Bu an qəlbimizdən nə keçir bilirsinizmi, şəhidlər, igidlər.

**Çaxıb Şimşəyə döndünüz,
Çıxıb Çiçəyə döndünüz,
Axır Şuşaya döndünüz,
Ölməyib ölən oğullar,
Şuşanı alan oğullar.**

(B.Vüsal)

Nə xoş mənə ki, Şuşanı alan oğullardan Şərəf duyğulu, Zəfər ta-rixli məktublar alıram.

**Gülmar Osmanova
Qazax rayonu Dəmirçilər
kənd tam orta məktəbinin müəllimi**

VAQİF YUSİFLİ
Filologiya elmləri doktoru

ƏLİAĞA VAHİD - 130

Əliağa Vahid - bir əsrdən artıqdır ki, onun adı və qəzəlləri bizim xalqın dilindən düşmür. Necə ki, Ni-zami, Füzuli, Sabir, Cavid, Şəhriyar kimi dahi sə-nətkarlarımızı hər gün yad edirik, Azərbaycan ədə-biyyatının bu misilsiz söz ustalarının yaratdıqları sənət əsərləri əsrlər boyu -nəsillər bir-birini əvəz etdikcə bir xalqın mənəvi dünyasında əbədiyaşar-lıq meyarına çevrilib. Əliağa Vahidin bu sırada özünəməxsus yeri var. Hər cür müqayisə nöqsan-lıdır demiş hansı dahisə, öncə adlarını çəkdiyim o böyük söz ustalarının hər biri mükəmməl təhsil görmüşdülər,şeiyyətlər aləmində formalaşmışdılar.

Əliağa Vahid isə mollaxanada bir az "təhsil" almış, amma bu "təhsil" in qüsurlarını gördükdə oranı tərk et-miş, atası kimi dülgərlik sənətinə yiyələnmiş, yalnız şəxsi mütaliəsi sa-yəsində -fərdi özü-nütəkmilləşdirmə yolu ilə söz sənəti-nə meyl etmiş və Bakıdakı şeir məc-lislərində iştirak edib şairliyin çətin imtahanlarından ke-çib Vahidliyə yük-səlmişdi. Nədir bu-nun sirri? Təkcə şəxsi mütaliəmimi? Ya şeir məclisləri-mi? Səbəb onun fitri istedadında axtarıl-malıdır. Biz ədəbiy-yatşünasların çoxunun müəllimi olmuş Mir Cəlal mü-hazirələrinin birində söylədi ki, Əliağa Vahid yeganə şairdir ki, biz onu hər gün eşidir və dinləyirik, bütün radiostansiyalar, televiziya kanalı Vahidi səsləndirir-lər. O zaman Mir Cəlal müəllim deyirdi ki (söhbət al-tmışıncı illərdən gedir), Vahidə bu təxəllüsü kim verib-sə, yanılmayıb, o, şeirmizdə vahiddir, təkrarı, bənzəri yoxdur. Əliağa Vahidin yaradıcılığı onun bu qədər məşhurluğu müqabilində heç də diqqətdən kənarda qala bilməzdi. Sağlığında onun şeirləri barədə bir-bi-rinə zidd iki fikir mövcud idi, onu tənqid edənlər (mə-sələn, Cəfər Xəndan) Vahidi onda günahlandırır-dılar ki, o öz qəzəllərində yeni nəslin zövq və tələblərini nəzərə almır, yalnız şəxst-intim hisslərini ifadə et-məklə kifayətlənir.

Amma S.Vurğunun "tənqidimizin vicdanı" adlan-dırdığı Məmməd Arif, qocaman yazıçı M.S.Orudbadi, dahi Üzeyir Hacıbəyov, görkəmli ədəbiyyatşünas Ək-bər Ağayev, şair Mikayıl Rzaquluzadə, daha sonralar iki tənqidçi- Məsud Əlioğlu, Şamil Salmanov, tər-cü-məçi Cahanbaxş Vahiddən, onun satirik şeirlərindən və qəzəllərindən söz açmışlar (bəzisi qısa və yığcam şəkildə, bəzisi isə məqalə və müxtəlif illərdə nəşr olu-nan "Qəzəllər" kitabına müqəddimə ilə) . Filologiya elmləri namizədi Məmməd Nuru oğlunun "Əsər ki qaldı cahanda" monoqrafiyası Əliağa Vahid yaradıcı-lığına həsr olunan ilk tədqiqat əsəri kimi nəşr olundu (1983). Onun ardınca ədəbiyyatşünas-elmlər doktoru

Lalə Əlizadənin "Böyük Füzulinin yadigarı" kitabı işıq üzü gördü (1996). Amma şübhəsiz ki, Əliağa Va-hid yaradıcılığı bu qədər sadələşdirmə müəlliflərin yazılarına baxmayaraq öz sanballı tədqiqatını gözle-yir.

Bu yazıda biz Vahid yaradıcılığı ilə bağlı iki mə-qam üzərində dayanmaq istərdik. Birinci məqam-Vahid və Azərbaycan qəzəlidir- "Azərbaycan qəzəli" kitabında qeyd etmişdik ki, Vahid qəzəlin- "köhnə" formanın xəlqiləşdirilməsi, onu xalqa sadə və hamı-nın anlama biləcəyi dildə çatdırılmasına nail oldu. Bu proses əslində, XIX əsrdə Seyid Əzim Şirvani qəzə-lərindən başlanmışdı: "Görməmək yarı bəla. Görməyi qeyr ilə bəla, Seyyida, düş, yıxıl öl, o da bəla, bu da bəla". "Sevdalara düşdüm, dedim: allah kərimdir, Gər yandım, alışdım, dedim: allah kərimdir!". "Yar ilə fūr-sət tapıb bir dəm ki, göftar eylərəm, Zövqdən gülləm, onu yüz dəfə təkrar eylərəm". Və Xan qızı Natəvanın, Əbülqasım Nəbatinin, Bahar Şirvaninin qəzəllərində də dilin sadələşməsinin şahidi ola bilərik. Əliağa Va-hiddə isə bu proses dərinləşir, necə deyirlər, üfqi istiqamətdə reallaşır.

Təkcə qəzəlin dili sadələşmiş, həm də bu, xalqın dil mədəniyyətinin içərilərinə doğru baş alır, adı mēi-şət detallarından tutmuş folklor qədər uzanır, insanın hiss və həyəcanlarının dil vasitəsilə nümayişinə çev-rilir. Azərbaycan qəzəli ilk dəfə olaraq öz üzərindən mistik-müccərrəd örtüyünü çəkib atır. Amma bu o de-mək deyil ki, qəzəldə mənə tutumu, fəlsəfi -irfani ma-hiyyət yox olur, əksinə, qəzəldə Füzuli ənənəsi yeni bir mərhələyə daxil olur.

Ona görə də Azərbaycan qəzəlinə Füzulidən Va-hidə uzanan yol qırılmır, Füzulilik, Məcnunluq Vahid-də də davam edir - bu isə epiqonçuluq deyil, dialne-tik davamdır.Vahid "böyük füzulinin xaki-payinin biri" olduğunu təsdiqə yetirir.

İkinci məqam - EŞQ. Vahid haqqında hər iki mo-noqrafiyanın müəllifləri qeyl edirlər ki: EŞQ Vahidin həyat fəlsəfəsidir və o, bu dünyaya eşqin gözləriylə boylanır. Onun təsvir etdiyi qəzəllər - bu qəzəllərin tərifi layiq xüsusiyyətləri də,vəfasızlığı da, biganəliyi də, naz-qəmzələri də nə varsa, həmin o dünyada əks olunur. Vahidin eşq və məhəbbət fəlsəfəsini tam şəkildə sözüümüzün sona çatmağıyla bitirək deyə bir qəzəli ilə tamamlayaq:

**Könüllər qavn olur sənsiz güli-həmrayə baxdıqda,
Gözəllər yad edər xurşidi-ruyün ayə baxdıqda.
Qiyamət macerasından mənə qorxutma, ey zahid,
Qiyamətdir mənə ol qaməti-rənayə baxdıqda.
Əgər gül ləblərin mey məclisində keçsə xatirən,
Əlimdə qan olur badəm meyi-minayə baxdıqda.
Fəzayi-eşqdə divanəlikdən başqa şey yoxdur,
Birər əfsanədir Məcnun ilə Leylayə baxdıqda.
Mənim aşığıyım Məcnundan artıqdır, bilir aləm,
Onu yad eyləməz hər kim mənə-rüsvayə baxdıqda.
Təbiətdə nə gizli sirlər var, indi zahirdir,
Qalır heyrdə insan hər büti-zibayə baxdıqda.
Məhəbbətsiz, gözəlsiz gün keçirmək heç nədir, Vahid!
Yenə sevmək, sevimək yaxşıdır dünyayə baxdıqda.**

"Təbiət qanunlarını öz varlığında rədd edənlər dövrümüzün dəb qurbanlarıdır"

"İnsanları həmişə eyni səbəb-lərdən dəblər öldürüb. Bəzi dəblər mənəvi cəhətdən öldürsə, bəzi-ləri fiziki cəhətdən öldürür. Bir vaxtlar insanlar dəb xatirinə üzlə-rinə çəkdiqləri qurğuşun tərkibli makiajlarla, purdalı pariklərlə, məftil ətəkli libaslarla, şax yaxalıq-lı köynəklərlə və s. bu kimi kütləvi axmaqlılıqlarla özlərini vaxtsız əcə-lə təslim edirdilər".

Adalət.az xəbər verir ki, bunu ya-zıçı Aqşin Yenisey deyib.

O bildirib ki, günümüzdə də in-sanları istər mənəvi, istər fiziki ölü-mə təslim edən bu cür saysız-hesab-sız kütləvi dəblər var:

"Əyləncə sektorunu təmsil edən "xoşbəxt insan" görünüşü almaq üçün qabırğalarını çıxartdıranlar, də-

risinə diri-diri "saman" doldurtduran-lar, yunan heykəlinə oxşamaq üçün kimyəvi qarışıqlar yeyib dəmir-dü-mür qaldıranlar, bir sözle, təbiət qa-nunlarını öz varlığında rədd edənlər dövrümüzün dəb qurbanlarıdır. Dün-yada heç vaxt insanlar bu qədər za-hirən bir-birlərinə oxşamayıblar. Za-hirən özünü əyləncə sektorunun xoş-bəxt təmsilçisinə bənzədə bilərsən, bəs daxilini, şüuraltını nə edəcə-k-sən? Yeni günümüzün gözənilməz ölümlərinin sadə bir səbəbi var: dəb xatirinə özündən başqasını yaratmaq canfəşanlığı. Əzrayılı, bəlkə də, uje işdən çıxarıb müəllim".

Vasif ƏLİHÜSEYN

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - İlahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəli ötən saylarımızda)

**Vətən və xalq
qarşısındakı
ən böyük xidməti**

Görkəmli partiya xadimi Azərbaycan KP MK-nin inzibati orqanlarla iş şöbəsinin müdiri kimi uzun illər Respublika hüquq-mühafizə orqanlarına rəhbərlik etmiş Sabir Hüseynov müsahibələrindən birində İlyas İsmayilov haqqında deyir: "Mərd adamdır, tox adamdır, sınımaz adamdır. Bəlkə də buna görə paxılları, bədxahları çox olub".

Keçən əsrin 80-ci illərinin axırlarında siyasi hakimiyyətin səriştəsizliyi şəraitində Azərbaycanı Özbəkistana döndərmək istəyən mərkəzin qarşısında duruş gətirən yeganə şəxs - İlyas İsmayilova qarayaxanlara başqa nə ad vermək olar?!

1983-cü ildə SSRİ məkanında pambıq istehsalının 75-80 faizini verən Özbəkistan SSR-də pambıqçılıq sayəsində rəqəmlərin şişirdilməsi (pripiska) barədə Qdlyan və İvanovun başçılığı ilə istintaq-əməliyyat qrupu sonradan "Özbək işi" adlanacaq cinayət işinin istintaqını aparırdı.

Haşiyyə: Pripiska sosializm quruluşunun mahiyyətindən irəli gələn hadisədir. Bu cinayətin motivi hüquq ədəbiyyatında "mənsəbperəstlik", "aldatma yolu ilə qabaqcıllar sırasına çıxma" və s. göstərilir. Ona görə də bu əmələ görə yüngül cəza tətbiq edilməsi nəzərdə tutulurdu. Cinayətin subyektini yalnız hesabat sənədlərində imzası olan vəzifəli şəxslər hesab olunurdu (müdir və baş mühəsisib).

Pripiska - N.S.Xruşşovun hakimiyyəti illərində intişar etmiş və əslində ölkənin iqtisadi əsaslarını sarsıtmış, korrupsiya və rüsvətçorluğa yol açmış, ən dəhşətli, çox sayda işçilərin cəlb edilməsinə və bununla da insanların məfkuresinin pozulmasına səbəb olmuşdu.

Pripiskaya görə cinayət məsuliyyətinin nəzərdə tutulması hansı zərurdən irəli gəlirdi?

1955-ci ildə SSRİ-nin iqtisadi sistemində ciddi dəyişiklik baş verdi. 1939-cu ildən tətbiq olunan, zəhmətkeş kütlələrinin marağına uyğun olan "iqtisadiyyatın effektiv artım modeli"ndən imtina edildi. Əgər əvəllər müəssisələrarası hesablaşmalar natura ilə aparılırdısa, indi pul kütləsi ön plana keçdi. Başqa sözlə, vətəndaşların maddi rifah halının yaxşılaşdırılması davamlı olaraq gündəlik tələbat mallarının qiymətinin endirilməsi hesabına edilirdisə, 1955-ci ildən başlayaraq maaşların artırılması ön plana keçdi. Məhz həmin dövrü pripiskanın başlanğıcı hesab etmək olar. Buna baxmayaraq, pripiskanın zərərli nəticələri hələ hiss olunmurdu.

1959-cu ildə növbədənkenar çağırılan partyanın 21-ci qurultayında yaxın gələcəkdə kommunizmin maddi-texniki bazasının yaradılması ideyası irəli sürülmüşdü (7 illik plan). Sonralar subyektivizm adlanacaq bu dövrdə ardıcıl olaraq ölkənin iqtisadi qüdrətini zəiflədən qərarlar qəbul edilirdi. Belə qərarlardan biri də heyvandarlığa aid idi. Məsələn, kolxozçu ilə müqavilə bağlanırdı ki, şəxsi təsərrüfatında olan bala heyvanları böyüdüüb kolxozu versin. Əvəzində kolxoz ona yem və s. verməli idi. Bala heyvanlar artıq kolxozun hesabına keçir, beləliklə, mal-qaranın sayı sürətlə artırdı. RSFSR-in Ryazan vilayətində hər doqar inəyə üç baş bala düşürdü. Son nəticədə, vilayət partiya komitəsinin birinci katibi Larionov intihar etməli oldu. Yalnız bu hadisədən sonra mərkəzdə oturan "başbilənlər" hərəkətə keçdilər.

27 oktyabr 1960-cı ildə qəbul edilmiş RSFSR Cinayət Məcəlləsində və 08 dekabr 1960-cı ildə qəbul edilmiş Azərbaycan SSR Cinayət Məcəlləsində "Pripiska" ilə əlaqədar maddə yox idi. Sov. İKP MK-nin və SSRİ Nazirlər Sovetinin 19 may 1961-ci il tarixli birgə qərarından sonra SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 24 may 1961-ci il tarixli fərmanı ilə "Planların yerinə yetirilməsi haqqında hesabatlarda rəqəmləri artırıb göstərmək və başqa təhriflər" ə görə cinayət məsuliyyəti müəyyən edilmişdi. Bu fərmandan sonra bütün müttəfiq respublikalarda, o cümlədən, Azərbaycan SSR CM-nə eyni adlı 172-1 maddəsi əlavə edildi (dildimizdə kolxoz, sovxoz, komsomol sözləri kimi pripiska sözü də doğmalaşdı).

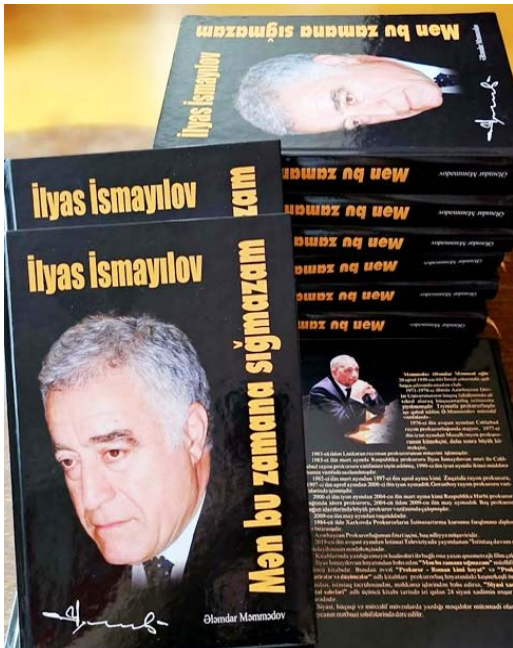
Pripiskanın bütün SSRİ-də olduğu kimi Azərbaycanda da olmasını heç kim inkar edə bilməz. 1989-cu ilədək davam edən istintaqın gedişində Sov.İKP MK-nin siyasi bürosu üzvlüyünə namizəd, Özbəkistan KP MK-nin 1-ci katibi Ş.Reşidov ürək çatışmazlığından vəfat etdi (intihar etməsi barədə fikirlər səslənirdi). Onun yerinə seçilmiş İ.B.Usmanxocayev, L.İ.Brejnevin kürəkəni SSRİ DİN-nin müavini Y.M.Çurbanov, Özbəkistan KP MK-nin katibləri A.Səlimov, E.Aytmuratov, R.Abdullayev, Daşkənt Vilayət Partiya Komitəsinin 1-ci katibi Musaxanov, Fərqanə Vilayət Partiya Komitəsinin 1-ci katibi Ömərov, Buxara Vilayət Partiya Komitəsinin 1-ci katibi A.Kərimov və onu bu vəzifədə əvəz etmiş İ.Cabbarov, Nəmanqan Vilayət Partiya Komitəsinin 1-ci katibi N.Rəcəbov, Qaraqalpaq Vilayət Partiya Komitəsinin 1-ci katibi K.Kamalov, Surxandərya Vilayət Partiya Komitəsinin 1-ci katibi A.Kərimov, Özbəkistan SSR Nazirlər Sovetinin keçmiş sədri N.Xudayberdiyev, Nəmanqan Vilayət Aqrar Sənaye Birliyinin sədri A.Adilov, Özbəkistan SSR DİN-nin generalları - Yəhyayev, Norov, Norbutayev, Camalov, Səttarov, Sabirov və başqaları istintaq zamanı həbs olundular və məhkəmənin hökmü ilə uzun müddətli azadlıqdan məhrum edildilər.

İki nəfər Özbəkistan SSR Pambıq-təmizləmə Sənayesi naziri V.Usmanov və Buxara vilayət DİN-nin Sədm şöbəsinin rəisi A.Müzəffərov ölüm cəzasına məhkum edildilər və hökm icra olundu. İstintaq zamanı həbsə alınan yüksək vəzifəli şəxslərdən K.Erqaşov, Q.Davudov, R.Qaipov intihar etdilər.

Həmin iş üzrə adları sadalanmayan yüzlərlə insan, o cümlədən, rayon miqyaslı partiya, sovet və təsərrüfat rəhbərləri həbsə alındı. Onmlər insan "istintaq boyunduruğundan" keçməli oldu.

Özbəkistan müstəqillik əldə etdikdən sonra, 25 dekabr 1991-ci ildə SSRİ-nin tarix səhnəsindən silinməsindən bir gün əvvəl prezident İ.Kərimovun sərəncamı ilə həmin işlər üzrə məhkum olunanların hamısı əfv edildi.

Bu siyahını ona görə yada salıram ki, keçən əsrin 80-ci illərində Respublika prokurorluğunda başlanmış

pambıq işləri ilə əlaqədar İlyas müəllimi günahlandıranaqlar, əsasən, həmin dövrdə yüksək vəzifə sahibləri olmuş məmurlardır. İstərdim hamı bilsin ki, İlyas müəllim bu cənabları hansı təhlükədən qurtarıb. Görəsən bizdə eyni əməllə məşğul olan beş-on təsərrüfat rəhbərindən başqa hansı yüksək rəngli məmur həbsə alındı?!

SSRİ DİN-nin Şəmkirdə apardığı cinayət işi üzrə RPK-nin 1-ci katibi Vəliyev, Azərbaycan SSR Pambıqçılıq Sənayesi Naziri Salmanov, həmçinin onlara vəzifəli şəxs - RİK-nin sədrinin müavini, Rayon Daxili İşlər Şöbəsi rəisinin müavini, Rayon Maarif Şöbəsinin müdiri, 13 kolxoz sədri, həmin kolxozların baş mühəsibləri, baş aqronomları, baş zootexnikləri, bir neçə briqadir həbs olunaraq məhkəməyə verildi. Təkcə RPK-nin 1-cu katibi Vəliyevin mühakimə olunduğu cinayət işində 27 nəfər müttəhim var idi. İş üzrə şahidlər Bakı şəhərində aparılan məhkəmə iclasına vaqonlarla gətirilirdi. Şəmkirdə eyni vaxtda 6-7 məhkəmə heyəti iclas aparırdı. İstintaq əməliyyat qrupunun 120 nəfərlik heyəti rayonda aqalıq edir, yüzlərlə sadə insan incidilirdi. Həmin dövrdə Şəmkirdə təsərrüfat işləri ilə əlaqəsi olmuş insanlar uzun illər səksəkədə yaşadıqlar...

İş o həddə çatmışdı ki, barəsində axtarış elan olunmuş RMŞ-nin müdirinin tapılmamasında rayon prokuroru Əli Əliyevi günahlandırırdılar. Prokuror bu barədə İlyas müəllimə mürüzə edərək O, hiddətlənmiş və əsəbi halda, - Sən hec nədən çəkinmədən qanuni işini gör, - demişdi. İlyas müəllimin vətənə, xalqa, millətə gös-

tərtdi saysız-hesabsız xidmətlərdən ən önəmlisi, şübhəsiz ki, bəzi qara qüvvələrin onu ittiham etdiyi, əslində minlərlə soydaşımızı əsil repressiyadan qurtardığı pambıq işləridir.

Onun xidmətini tərsinə çevirənlərə professor Əbülhəsən Abbasovun sözləri ilə cavab vermək istəyirəm:

"Naxçıvan" qəzeti İlyas İsmayilovu nəzərdə tutaraq belə yazır: "O, şəxsi maraq və istəkləri naminə çox vaxt mənsub olduğu xalqı zərbə qarşısında qoymuşdur. O, Baş prokuror olduğu dövrdə vəzifədə qalmaq xatirinə rus ağalarının və kosmopolit Ə.Vəzirovun sifarişlərini yerinə yetirərək, Azərbaycan xalqının fədakar əməyini yerə vuraraq neçə-neçə əmək adamını, əliqabarı zəhmətkeşi cinayətkar adlandıraraq həbsxanalara salmaqdan çəkinməmişdir". Çox böyük səhv edirsiniz, cənablar! Birincisi, İlyas İsmayilov heç vaxt sifarişlə işləməyib və sizin kimi "ağalara" qulluq göstərməyib. Qul-ağa psixologiyası onun təbiətinə ziddir, bunu bütün şüurlu fəaliyyəti dövrü öz işi və davranışı ilə sübut edib. İkincisi, o, əliqabarı insanların qənimi yox, müdafiəçisi olub, çünki özü əliqabarı adamdır, zəhmətə, haqqa, ədalətə qiymət verən şəxsiyyətdir. Üçüncüsü, qeyd etdiyiniz dövrdə İlyas İsmayilov ayrı-ayrı cinayətkarları, patoloji cəmiyyət düşmənlərini "həbsxanalara salmaq-la" səhv etməyib. Onun elə başlıca səhvi onda olub ki, cəmiyyətin lümpenləşməsinə, mafiozlaşmasına baş vurmuş qara qüvvələri kifayət qədər yerində oturtmayıb (bəlkə də, buna Ə.Vəzirov kimi yarasız bir "rəhbərin" ucbatından nail olmayıb). Budur İlyas İsmayilovun əsas günahı və çox güman ki, bunu o özü də etiraf edər, çünki yüksək intellektə və güclü iradəyə malik adamdır. Belə şəxsiyyətlər isə öz səhvlərini etiraf etməyi bacarırlar."

Şəmkirdəki istintaq əməliyyat qrupu Azərbaycanın digər rayonlarına da girmək istəyirdilər. Bu məsələ ilə əlaqədar Respublikanın Əməkdar hüquqşünası İdris Əsgərovun mətbuatda dərc olunmuş, faktlara söykənən fikirləri maraqlıdır: "...SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin istintaq qrupunun Respublikadan qovulması və minlərlə soydaşımızın həbsdən xilas İlyas İsmayilovun şəxsi nüfuzu və yenilməzliyinin nəticəsi idi. Şamaxor üzrə Moskva istintaqçıları ilə onun ilk görüşü mənim yanımda oldu. Birdən-birə bir neçə nəfərin həbsinə icazə istəyən müstəntiqlərin vəsatətini o, qətiyyətlə rədd etdi.

Sərt keçən bu danışığıdan belə bir dialoq yadımdadır.

... - Siz bu cinayətkarların həbsinə icazə vermədiniz, biz bu icazəni SSRİ Baş Prokurorundan alırıq!

- Onlar cinayətkar olmadığına görə, Baş prokuror da onların həbsinə icazə verməz!

- Baş prokuror icazə verməzsə, Baş katibə müraciət edərik!

- Baş katib, ümumiyyətlə, həbsə icazə verə bilməz!

- Baş katib ondan da kəsərli göstəriş verə bilər. Siz bu məsələnin siyasi cəhətini nəzərdən qaçırmırsınız!

(ardı var)

"Bakcell" "INMerge"

**Sammitində ən son
innovasiyalarla
çıxış edir**

Innovasiya və sürət lideri "Bakcell" "INMerge" innovasiya Sammitində tərəfdaş qismində çıxış edir. Sammit çərçivəsində "Bakcell"-in son dövr innovasiya və süni intellekt əsaslı interaktiv stendi fəaliyyət göstərir. Stenddə "Bakcell"-in təqdim etdiyi yeniliklər və süni intellekt əsaslı məhsul və xidmətlər barədə məlumat əldə etmək mümkündür. Bununla yanaşı, ziyarətçilər virtual realıq (VR) texnolo-

giyasına əsaslanan interaktiv oyunlarda iştirak edərək müxtəlif prestijli hədiyyələr qazanmaq imkanı əldə edirlər. Stenddə xüsusi quraşdırılmış robot-barista iştirakçılara yeni dövr texnologiyalar vasitəsilə hazırlanan içkilər təqdim edir.

Sammitin ilk günündə "Bakcell"-in "Telekom" vertikalında şirkətin baş icraçı direktoru Klaus Müller və nüfuzlu global liderlərin texnologiya kommunikasiyaları, rəqəmsal inkişaf və innovasiya ekosisteminin inkişafı mövzusunda geniş müzakirəsi nəzərdə tutulub. "PAŞA Holding" tərəfindən 29-30 sentyabr tarixlərində keçirilən "IN-Merge" innovasiya Sammiti regionda innovasiya, texnologiya və rəqəmsal transformasiya sahəsində əməkdaşlıq imkanlarının inkişaf etdirilməsi üçün mərkəzi platformadır. Builki sammitdə "Netflix", "OpenAI", "NVIDIA" kimi nəhəng şirkətlərin rəhbər və nümayəndələri iştirak edir. Tədbirdə 30-dan çox ölkədən 1,000-dən artıq təsisçi, investor, korporativ lider və siyasətçini bir araya gəlir.

"Bakcell" haqqında "Bakcell" Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda şirkət üç milyondan çox müştərini yüksəkkeyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investorlarından biri olan "Bakcell" süni intellekt əsaslı innovativ həllərlə Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına töhfə verir.

"Bakcell" müxtəlif ölkələrdə telekommunikasiya, enerji, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən "NEQSOL Holding" beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Adilə Nəzərova
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

SÖZÜN QƏLİBƏ YOX, QƏLBƏ KÖÇDÜYÜ POEZİYA

(Şair Maşallah Məftunun 70 illik yubileyi münasibətilə)

Ədəbiyyatın ən sərhədsiz sahələrindən biri olan poeziya zaman-zaman müxtəlif formalarda inkişaf etmişdir. Klassik dövrlərdə heca vəzninə və ya ərüz qaydalarına sadıq qalan şairlər sonrakı mərhələlərdə heca vəznini itərərək sərbəst ifadə tərzlərinə də üz tutmuş, sözün ahəngi ilə yanaşı, mənanın azadlığını da ön plana çəkmişlər. Ölcüsüz, yəni sərbəst şeirlərin yaranmasında və inkişafında belə şairlərin rolu danılmazdır. Onlardan biri də Maşallah Məftundur.

Maşallah Məftunun heca şeirləri də var, əlbəttə, amma bu yazıda onu daha çox sərbəst vəznin təmsilçilərindən biri kimi təqdim etməyimin səbəbi onun şeirlərinin çoxunun "qafiyəli bir düşüncə" deyil, "düşüncəli bir hiss" üzərində qurulmasıdır. Bu da ona imkan verir ki, sözün sərhədlərindən çox, mənanın sərhədsizliyinə vararaq oxucunu da öz poetik düşüncə yoluna cəlb etsin.

Şeirlərini oxuduqca bu qənaətə gəlsən ki, Maşallah Məftun üçün poeziya yalnız qafiyə və vəzn içində döyünən bir ritm deyil, ruhun özünə-məxsus axınıdır. Onun şeirlərində bəzən bir cümlə, bəzən bir söz bütövlükdə o andakı hisslərini ifadə edir. Sərbəst şeirlər ona öz fikirlərini məhdudiyyətsiz və qəlibsiz təqdim etməyə imkan verir. Bu şeirlərdə oxucu həm fikirlərin azadlığını, həm də duyğuların təbii axını hiss edir.

**Böyüdü çocuq,
atısı Qurban kişinin
Vətən sevgisiylə...
Yollarında çox oldu
vahşi savaqlar, ölümlər, itimlər.
Sahilində doğulduğu
Xəzəri sevdi.
Sevdi qəzəbli, kinli dünyanı.
Hüseyn Cavid, Müşfiqi,
Salman Mümtazi,
Ustadları sürgün edən
Sibirin ölüm düşərgələrinə
sayahət etdi.
Yandırılan kitablar,
ümidlər,
gümanlar,
haqsız tökülən qanlar...**

Şairin yaradıcılığında insanın daxili aləmi, varlıq sualları, sevgi, itki, cəmiyyət və zaman kimi dərin mövzular mühüm yer tutur. O, sərbəst şeirlə bəzən mürəkkəb fikirləri sadə, ancaq təsirli bir dildə ifadə edir. Duyğularını oxucuya çatdırmaqda çox vaxt ölçüyə bağlı qalmaqdan imtina etməsi, onun poetik səmimiyyətini artırır. Hər bir şeiri öz axarı ilə gəlir, oxucunu öz dalğasında aparır.

**İnsanın ürəyi
Görən niyə daşa dönür?!
Güllü, çiçəkli baharı
Görən niyə qışa dönür?!
Və ya:
Gəlimgil-gedimmi dünya,
Gülləri açılan,
Cüllələri saçılan dünya...**

Yaxud:

**..Hara çapıb gedib Qarabağ atları?...
Yel qanadlı atlar
demirlərmi ömürdən qəbrə düşmüş
Pənah tək xanların goru çatlar..
Unudulsun deyə bu qəhər,
lap elə günü səhər
kişnərti göndərsinlər Qarabağa
qeyratı üstə,
O səslər düşməni sarsıdacaq
"Heyratı" üstə.**

Nümunələrdən də göründüyü kimi, Maşallah Məftun yazdıqlarını ütləmir, bəlkə də tələskənlik edir, amma sərbəst şeirin çağdaş təmsilçilərindən biri kimi, ənənə ilə müasirlik arasında bir körpü qurur. Ənənəvi poeziyanın dərinliklərini və müasir insanın ehtiyaclarını bir araya gətirərək yeni bir ifadə tərzini formalaşdırır. Onun şeirləri gənc şairlər üçün həm ilham, həm də azad yaradıcılıq nümunəsidir.

**Bizim qonşu qadın,
Yaxşı bilmirəm adın.
Okeanın o tayına
səfər etmiş
Fransada eniş etmiş...
Qızına hədiyyə olsun deyə
bir köpək götürmüş.
...Hər səhər,
ağ əlcəkli qadın itin gəzdirir,
mən nəvələrimi...
O itiylə danışır,
səsi-küyü,
əlləmələr,
rəbitəsiz kəlmələr...
mən nəvələrimlə danışırıram...**

Bu şeirdə zamanla yarışmayan, amma zamanın içində gizlənən sözlər var. Elə sözlər ki, deyilməmiş kimi, amma oxucu onu "eşidir", anlayır. Maşallah Məftun bu sözlərin adamıdır sanki, onun poeziyasında formadan çox ruh danışır. Sükutun içindən doğulan misralar, ölçüsüzlüyün içində öz ritmini tapan sətirlər... bunlar onun şair tələyinin izləridir. O, bəzən heca şeirlərində də misralarının bəzilərinə azad buraxır, yaxud vəznin qaydalarına riayət etmir. "37-ci il,90-cı il..." şeirində deyir:

**Hansı yaraları görmədi şair!
Xalqına,yurduna qurdular tələ,
Hansı yaralarla ölmədi şair!
İki əsr,iki yara...**

Şairin sadə, kiçik misralarının arasında gizlənən böyük həqiqətlər yatır. Maşallah Məftunun şeirləri təkə hisslərin deyil, həm də sualların meydanıdır. İnsan, zaman, ömür, Tanrı...

**Suların bulanıq axar həmişə,
Qəlbimi yandırır yaxar həmişə,
Gözlərim gözümlə baxar həmişə,
Xan Araz, gözümlə gözün yanmasın.**

Və yaxud:

**Şuşaya qar yağır, canım üşüyür.
Vuran damarımda qanım üşüyür.
Şuşanın bu günlər birçə fəslə var,
Şuşanın Bakıda qərib nəslə var...**

Şuşanın işğalında yazılan bu misralarda Şuşa canlı insan kimi qələmə verilir.

Bakıda köçkün həyatı yaşayan Şuşalıları Şuşa adlı "kişinin" qərib nəslə olaraq görür. Bu misralar onun poetik dünyasının mahiyyətini göstərir: söz danışmaq üçün yox, düşündürmək üçündür. Bu misralarda həm vətən sevgisi, həm etiraf, həm də sükunət var.

Maşallah Məftunun poeziyasında anlayışlar bəzən bir-birinə toxunur, bəzən də bir-birinə çevrilir. O, insanı sorğuya çəkir, amma ittihamla yox, səmimi bir baxışla.

**Üzü qaralıb əkinçi babamın üzü kimi,
Gözündən yaş gəlir dərdli nənəmin gözü kimi.
Qara zurna, qara zurna,
Baş götürüb hara gedir, hara zurna?...**

Şairin poetik dili bəzəksiz, lakin ifadəlidir, şeirlərində sadə sözlər bəzən qılnc kimi kəsir, bəzən də yara-məlhəm kimi yayılır. O, emosiyaları süni təsvirlərlə deyil, təbii axarla verir. "Şəhidlər Xiyabanı" şeirində oxuyuruq:

**...Göydən asılı qalıb
Bura zülmün muzeyi,
Vaxtsız ölüm muzeyi,
Məzarlar üstündəki
Ölü günün muzeyi.**

**... Şəhidlər Xiyabanı-
Burda ölü əsgərlər,
Burda ulu əsgərlər,
Məzarlar gül qoxuyur
Hələ diri əsgərlər
"Can Qarabağ" oxuyur.**

Bu misralar həyatın ironiyasının, eyni zamanda faciəsinin poetik dillə ifadəsidir. Oxucu bu misranı oxuyanda susqunluğunu xatırlayır. Çünki Maşallah Məftun oxucunun özü qədər sadə, dünyagörüşü qədər də mürəkkəb danışa bilir.

O, sərbəst vəznin inceliklərini yalnız texnika kimi deyil, yaşanmışlıq kimi təqdim edir. Şeirlərində forma qapalı deyil, məna qədər açıqdır. Onun poetik nəfəsi heca vəznindən yox, duyğunun içindən gəlir. Hər misra sanki bir cümlədir, hər cümlə bir həyat boyudur.

**Türkün möcüzəsi
Türkün özüdür.
Onun əqidəsi,
onun vicdanı,
Tanrı qarşısında qızıl kəlməsidir,
qızıl sözüdür.
Ərşidə, fərşidə
birliyi, hürliyi
qanında, canında,
əməllərində.
Qeyratı
Türklüyün təməllərində.**

O, adi bir duyğunu, poetik obrazlara çevirməyi bacarır. Şeirlərində daim təmkinli bir tənhalıq, qururlu bir susqunluq və saf bir sədaqət də gizlənin.

**Dünya köhnə, sən də köhnə,
Zaman bu gün köhnə səhnə,
Xanəxərab bir bəhanə...
Bir türkü de, bir türkü de.**

**Həsərat, vüsal tac olmasın,
Yarıyolda qıc olmasın,
İnsan vaxtsız qocalmasın,
Şeirlərdən gül bağı de,
Nurəngiz Gün sayağı de,
Bir türkü de, bir türkü de.**

Bu misralarla şair öz poetikası ilə aktrisa, diktör, xüsusilə də daxilən azad şair kimi tanıdığımız mərhum Nurəngiz Günün poetik dünyasının qapısını aralayır. Onun sədaqət, etibar, vəfa bəxş edən misraları oxucuya nə hökm edir, nə yol göstərir - sadəcə yolun özünü, eyni zamanda Nurəngiz Günün daxili sərbəstliyini hiss etdirir.

Təbiidir ki, hər şairinin yaradıcılığında zəif şeirlər də olur, bu nüans Maşallah Məftunun yaradıcılığında da var. Amma şeirlərinin çoxu bu cür mənəvi dəyərlərin zərəciklərindən ibarətdir. Onun oxucuya təqdim etdiyi hər şeiri, hər bir misrası bir iç səsin təbəssümüdür. Şairin poeziyasından sərbəst həqiqətlərdən sayı biləcəyimiz "Sən demə bu şəhər bizim deyilmiş" şeirinə diqqət yetirək:

**İnsan bu dünyaya gəlir bir kərə,
Sevgisi sığmayır nə göyə, yerə,
Çox ümidlə gəldik biz bu şəhərə,
Yox... yox...
Sən demə bu şəhər bizim deyilmiş.**

**Bu zordu, bu gücdü, bu dostluq deyil,
Gör, bu mənzərəni, gör Mirzə Cəlil,
Dur qalx məzarından, Xəlil, ay Xəlil,
Yox... yox...
Sən demə bu şəhər bizim deyilmiş.**

Maşallah Məftunun şeirlərində klassik poeziyanın ruhu, xalq yaddaşının izləri və çağdaş düşüncənin azad axını birleşir. Ümumi yaradıcılığının təxminən yarısında ənənədən üz döndərmədən, sərhədləri pozmadan, amma formanın qəlibindən çıxaraq danışır və oxudumu təsirləndirir. "Şəhid məzarı önündə düşüncələr" şeirində yazır:

**Sən gedən yollara çatmaq min əzab,
İllərlə adını ağırlamışam.
Səndən özgəsinə ümid bağlayıb
Heç vaxt köməyimə çağırمامışam.**

**Yazdığım misralar kasıb görünsə,
Xəcalət mənimdir, bağışla, canım.
Qələmim də budur, düşüncəm də bu,
Bağışla, ay yavrum, bağışla, canım.**

Söz var deyilir, unudulur. Söz də var oxunur, amma sükutun içində yaşıyır. Maşallah Məftunun sözləri bu ikinci kimidir - görünməz, bəzəksiz, səmimi və oxucu yaddaşında bir iz buraxan...

Bu gün kiçik bir baxışla sözün və sükutun sərhədində dayanan bir şairin - Maşallah Məftunun poetik yaradıcılığına nəzər saldım və müəyyən etdim ki, bir şairin ömrü boyu nə qədər misra yazdığını ölçmək çətindir, amma müəyyən qədər sərbəst poetik ifadə söyləndiyini şeirlərindən hiss etmək mümkündür. Maşallah Məftun yaşadığı ömrü sadəcə keçməyib, onu düşünərək, duyaraq və yazaraq dəyərə çeviribdir. Demək ki, 70 il - bir insan üçün nə qədərdir, bir şair üçün bir az daha artıqdır, çünki o, bu illərin yükünü həm də şeirlə daşıyıb.

Gənc yaşlarından poeziyaya könlü verən Maşallah Məftunun yaradıcılığı gənc şairlərə istiqamət, oxuculara düşüncə, ədəbiyyata isə özünəməxsus bir yol təqdim edir. Onu sözə olan sevgisinə, poeziyaya olan sədaqətinə görə alqışlayırıq, 70 illik yubileyi münasibətilə təbrik edirik!

**Qrip və sadə
soyuqdəymə -
Təyyar Eyvazov
bu fərqlərə
aydınlıq gətirib**

"Qrip daxil olmaqla bütün kəskin respirator virus infeksiyaları ümumi (bədən temperaturunun yüksəlməsi, ümumi zəiflik, halsızlıq, iş qabiliyyətinin azalması və s.) və əsasən yuxarı tənəffüs yollarının zədələnməsi əlamətləri (boğaz ağrısı, ösrürək, burun tutulması və ya axması və s.) ilə təzahür edir".

Adalet.az xəbər verir ki, bu fikirləri "Sağlam radio"nun (93 FM) "Sağlam şəhər" verilişində Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, infeksiyolist Təyyar Eyvazov açıqlayıb.

Onun sözlərinə görə, bu qrupa daxil olan ayrı-ayrı infeksiyaları klinik mənzərəyə görə ayırmaq çox çətindir və bəzən laborator təsdiq tələb edə bilər:

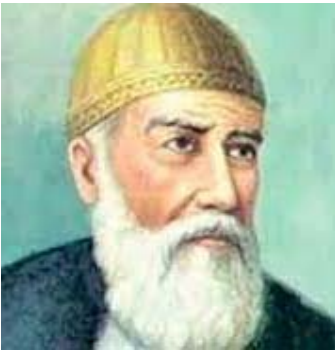
"Bununla bərabər, bir çox respirator infeksiyaların özünə xas olan gediş xüsusiyyətləri də mövcuddur.

Məsələn, qrip infeksiyası daha çox sirkulyator pozğunluqlar, yüksək hərarət, güclü baş, əzələ və oynaq ağrıları, traxeya və iri bronxların zədələnməsinin nəticəsi olaraq quru öskürək, digər respirator virus infeksiyalarından fərqli olaraq burun axma kimi kataral əlamətin zəif olması və ya olmaması, göz almalarının hərəkəti zamanı ağrı, ışıqdan qorxma, göz yaşarması, konyunktivit kimi simptomlarla seyr edilir.

Bəzən isə bu hallar fəsadlaşa bilər. Qrip və digər kəskin respirator virus infeksiyalar zamanı orta qulağın iltihabı, bronxit, bəzən pnevmoniya, nadir hallarda meningit və ensefalit kimi ağır fəsadlar inkişaf edə bilər".

Nazirliyin mütəxəssis-ekspert bildirib ki, qrip və digər mövsümi infeksiyalar zamanı insanın immuniteti müəyyən qədər zəifləyir:

"İkincili bakterial infeksiyaların qarşısını almaq üçün şərait yaranır, bir çox hallarda mövcud xroniki infeksiya ocaqları və xəstəliklər aktivləşir".

BAYAT

№ 56 (916)

SABIR SARVAN

GEÇƏ-GÜNDÜZ

Fırlanır, fırladır bizi bu Kürə
Yarısı gecədi, yarısı gündüz.
Ömür də belədi, gün də belədi,
Yarısı gecədi, yarısı gündüz.

Şeytanın yanında mələkdə ancaq,
Bir yan od hənilri, bir yanda sazaq,
Yaxınlaş aynaya gözlərinə bax,
Yarısı gecədi, yarısı gündüz.

O başda biridi, bu başda biri,
Qürubla üz - üzə durub dan yeri.
Ağ vərəq üstünə yazıram şeiri,
Yarısı gecədi, yarısı gündüz.

İki qütb üstündə dövr edir həyat,
Pozulmaz mizandı gördüyün təzad.
Allahın hüsnüdü külli - kainat,
Yarısı gecədi, yarısı gündüz.

DÜNƏNƏ AYNA TUT

*Yandırdı şövqün canımı,
ey dərdə dərman, qandasən?*

İmadəddin Nəsimi

Canımdan aralı deyildin axı,
Niyə uzaq düşdün, indi hardasan?
Əl dəysə çağlayar, dil dəysə sızlar,
Ürəyim bir sarı simdi, hardasan?

Həsretin qırmızı yəhərdə gəldi,
Qoparrı sinəmdən ah harda gəldi.
Payızda getmişdin, bahar da gəldi,
Yerinə durnalar döndü, hardasan?

Başının üstündə ölkər mən idim,
Məhəbbət adlanan ölkən mən idim,
Həmdəmin, əzizin, kölgən mən idim,
Bəs indi yanında kimdi, hardasan?

Dünənə ayna tut, bax orda mənə,
Gör nələr elədin axırda mənə,
Gözündən dünyalar baxardı mənə,
Gözümdə dünyalar söndü, hardasan?

QİBLƏM ÜRƏYİMDİ

Bizi də sayarlar, qəm yemə könül,
Hər kəsin qədrini bir dövrən bilir.
Mənim gözlərimdi dərdin məskəni
Yalandı desələr çox ünvan bilir.

Olsa da ömrümə qənim ürəyim,
Qibləm ürəyimdi, yönüm ürəyim.
Bu nə bələdirsə, mənim ürəyim,
Özünü dərd ilə firavan bilir.

Elə tez dolandı çarx dediyimiz,
Azaldı - üzüldü vaxt dediyimiz,
Məndən çoxdan dönüb baxt dediyimiz,
Nə Sabir tanıyır, nə Sarvan bilir.

QARA DAŞ ALTINDA

Qara daş altından cücərən otlar,
Qara daş altında o qardaş otlar
Güc verib qoluna, biləklərinə,
Güc verib dizinə, kürəklərinə
Aşımaq istəyir o qara daşı.

Üstü kəpənəkli, üstü arılı,
Gözləri günəşə baxan çiçəklər,
Bəxtəvər çiçəklər, gözəl çiçəklər
Bilməzlər, bilməzlər, bilməzlər heç vaxt
Qara daş altında bitən otların,
Qara daş altında nə çəkdiyini.
O igid qardaşlar, o igid otlar
Ümidin özgəyə bağlamaz bir də,
Sürtüb üzlerini qara torpağa
ağlamaz bir də.
Ağlamaq qurtardı, ağlamaz bir də.

Qara gün altında qan - tər içində
Güc verər qoluna, biləklərinə,
Güc verər dizinə, kürəklərinə.
Qəfəslər içində xallı pələnglər
Çeynəyə - çeynəyə səbrlərini
Beləcə güc verər hər axşam - səhər
Güc verər qəfəsin dəmirlərinə.

ÖMÜR HEKAYƏSİ

Vaxt varıydı çarpışırdıq fələklə
Gündüz idi, Gecə idi, Mən idim.
Üç dost olub dolaşırdıq göyləri
Arzu idi ,Xəyal idi , Mən idim.

Yaz sovuşdu payız girdi araya,
Ruhumuzu düçar etdi sarıya.
Çaşıb qaldıq yol çatanda yarıya
Qorxu idi, Ümid idi, Mən idim.

Nə gəzəsən sönən odda - ocaqda,
Keçən keçdi, qalan qaldı uzaqda.
Bir də gördük üçümüzük otaqda
Həyat idi... Ölüm idi...Mən idim...

Qocalıq gözüme zülmət çökdürür,
Yükü karvan - karvan daşınmazmola?
Ah, necə firsətlər çıxdı əlimdən
Təzədən bu ömür yaşanmazmola?

Gedirdim üzümü tutub gümana,
Yolun yarısında düşdüm dumana,
Daşdan daşa çıxıram məni zamanə,
Gözləri böyüyər: "Baş enməzmola"?

Keçib ocaqları, köç edib binəm,
Sahildə qayadı dərd döyən sinəm.
Çarəsi tapılmaz xəstələrdənəm,
Dərd verən dərmanın düşünməzmola?

BU QİSMƏT SƏNİNDİ

Çıxdım axırına boş ümidlərin,
Çıxdı axırıma gümanlar mənim.
Dərdi gözlərimdə diri görəcək,
Əyilib nəşimi yuyanlar mənim.

Könlümə çox dedim, alışıb yanma,
Bu qismət sənindi, qisməti danma.
Özümdən yarıyan olmadı, amma,
Yardı gözümdən ümmanlar mənim.

Ömrüm qəm dolusu bir piyalədi,
Baxan elə bilir, güldə jalədi.
Elə hönkürtüdü, elə nalədi,
Saxlayar səsimi zamanlar mənim.

Gözə bax, Allah, gözə bax.
Gözümü çəkə bilmirəm,
məndə üzə bax, üzə bax.

Hər gözələ qismət olmur,
Qaş aypara, gözlər ala,
Yıxılıb öləsən, sənə,
Ağlayan bu gözlər ola.

ATMACA

Qulaqlarınızı açın,
Yaxşı eşidin məni
Şeir oxumayın,
Şeir dinləməyin
Şeirdən qaçın!
Ağlınızı itirərsiniz,
ikiayaqlı məxluqlar,
Müsbətlər gələr başınıza
yərbəyerdən,
insan ola bilərsiniz
birdən.
Odur ki, uzaq durun
Qaçın,
Qaçın,
Qaçın şeirdən!

MƏNİ BİR DƏ YARATSAN

Düşdüm SÖZ sevdasına
Çalxandıqca duruldum.
Dostlarım qaşa - gözə
Mən sözlərə vuruldum.

Göylərin əlindədi
Söz dediyin sirr - açar.
Gahdan fikri pərdələr,
Gahdan neçə sirr açar.

Söz hər şeydən yüngüldü,
Sözdən ağırı yoxdur.
Tapıb yerinə qoysan,
Sözün fağırı yoxdur.

Üyüdürem dən kimi
Kəlmə - kəlmə "un" alım.
Canımın ağrısıdı,
Sözün ağrısın alım.

Tanrım, SÖZ dəlisiyəm,
Məskənim çöl elə.
Məni bir də yaratsan
Yenə SÖZƏ qul elə.

TORPAQ

Çəkir məni qara torpaq
Aman qardaşlar, aman.
İstəyir ki, yıxa məni,
Axırıma çıxma mənim,
Aman qardaşlar, aman.

Kəndimizin torpağıdır,
Doğulduğum gündən bəri
Üzüme səpilməyə hazır,
Gözümə tökülməyə hazır.

Kəndimizin torpağıdır,
Bu şəhərin səs - küyündən
Çəkib məni qoparacaq,
Aranızdan aparacaq,
Aman qardaşlar, aman.

Dadıma bir kimsə yetməz,
Ahım qulaqlara çatmaz,
Gözlərim önündən getməz,
Yaddan çıxmış tənha məzar,
Aman qardaşlar, aman.

HARA APARIRSAN

Günəş güzgüsünü əlindən salıb,
Çiçəklər rəngini rəngindən alıb.
Şəhərə çıxmısan, daş heykəllər də

Arxanca boylana - boylana qalıb, -
Hara aparırsan
bu gözəlliyi?

Heyrətdən bir kəlmə danışan da yox,
Bu qəfil sükutla barışan da yox,
Kəsib qabağını soruşan da yox:
- Hara aparırsan
bu gözəlliyi?

Şəhərə aydınlıq üzündən düşüb,
Sığallı xanımlar nazından düşüb,
Yanıqlı - yanıqlı baxır kişilər,
Çoxunun arvadı gözündən düşüb,-
Hara aparırsan
bu gözəlliyi?

Bu sevda başımdan sovuşan deyil,
Bu gözlər üzündən yığışan deyil,
Onsuz da heç yana sığışan deyil, -
Hara aparırsan
bu gözəlliyi?

ƏTRİNİ DUYUNCA

Ömrümün bir gözəl anından keçdim,
Bəxtəvər çəpərin yanından keçdim,
Ətrini duyunca canımdan keçdim,
Bənövşə qoxusu gəlir bu bağdan.

Haqqa bağlı olan - düz haqdan çəkir,
Bahar gətirənlər sazaqdan çəkir,
Məni min - min ağac uzaqdan çəkir
Bənövşə qoxusu gəlir bu bağdan.

Üstündən təzəcə gəlib qar keçib,
Qəlbindən yenə də yüz qubar keçib,
Ya bənövşə açıb, ya da yar keçib
Bənövşə qoxusu gəlir bu bağdan.

XATIRLASAZ, XATIRLANSAM

On dördümdə ilk sevgiyə tuş oldum,
Sinəm üstə oxu gördüm doyunca.
Məhəbbətdən dad eləmək peşədi,
Mən də elə ahı gördüm doyunca.

Çaşıb qaldı qırımımı sərt görən,
İstəmədim kimsə məni pərt görə.
Bol elədi bəla verən, dərd verən,
Cox sağ olsun, çoxu gördüm doyunca.

Gen dünyada darlıq görsəz əgər siz,
DƏRD ünvanlı SÖZ qapımı döyərsiz.
Xatırlasaz, xatırlansam deyərsiz:
Yaşamadı! Yuxu gördü doyunca.

SİZ TOR QURUN

Gözlərimin nuru kimi azalır
Üzü qiblə, sözü gerçək adamlar.
Hər görəndə bulandırır könlümü
Qaraniyyət, qara milçək adamlar.

Söz danışdım, qurnaz - qurnaz baxdılar,
Mən alışdım, söləndilər: baxtı var,
Sonda məni inamımdan yıxdılar,
Bu görəcək, bu sürüncək adamlar.

Yalmanmağa etək tapir, əl gəzir,
İşi düşdü, şirin - şəkər dil gəzir,
Yaxşılardan bağçasında gül gəzir,
Yamanlığa hazır dibçək adamlar.

Çiydim dönsə, əlinizdə daş oyaq,
Hər kəsinin öz yükü var, daşıyaq.
Siz tor qurun, mən yol çəkim, yaşayaq,
Ay yarımçıq, ay hörümçək adamlar.

ƏDALƏT •

3 oktyabr 2025-ci il

Gənc nəslin milli mənlük şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

№ 37 (2460) 3 oktyabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İnsanın cəmiyyətdə yetişməsi və formalaşması üçün heç şübhəsiz, müəyyən zaman kəsiyi və mərhələlər mövcuddur. Bu mərhələlərdən biri də insan ömrünün gənclik illəridir. Yeni gənclik illərində sən elə tərbiyə almalısan ki, elə yol tutmalısan ki, elə bir ciğır tapmalısan ki, bu dediyimiz məqamlar insanı insan kimi formalaşdırsın, yetişdirdirsin və onu cəmiyyətə hazır vəziyyətdə təqdim edə bilsin. Tərbiyənin əsası və kökü təbi ki, ailədən, uşaq bağça-

mağı və şəhid olmağı öyrənilir. Artıq milli şüur gənclərdə formalaşmışdı. Əgər milli şüur, milli özünüdərk olmasaydı 1990-cı ilin yanvarın 20-də gənclərimiz əliyalın müstəqillik uğrunda rus tanklarının üstünə getməzdilər. Onlar bildirdilər ki, hər an, hər dəqiqə azınlaşmış və ölkəmizi işğal etmiş rus əsgərləri atəş açmağa bilirlər. Amma o gənclərdə vətənpərvərlik ruhu, milli şüur o qədər güclüydü ki, o rusun tankından da, gülləsindən də, raketindən də dəfələrlə güclü idi. O gənclər

daxili aləmində milli qururu və milli düşüncəni formalaşdırmağı hələ 1988-ci illərdən öyrənmişdi. Azərbaycan gəncliyi öyrənmişdi ki, insanların təfəkküründə və beynində cü-cərən milli şüur və milli düşüncə Azərbaycanın müstəqilliyi yoluna aparırdı. Aydın ki, bu yol heç də asan olmadı.

90-cı illərdən ölkəmizin başına min bir oyun açan, bizi sevməyən, qəbul etməyən və hətta müstəqilliyimizi həzm etməyi bacarmayan ölkələr müxtəlif yollarla müqəddəs

İKİNCİ QARABAĞ SAVAŞINDA DÖYÜŞƏN GƏNCLƏR MÜBARİZ İBRAHİMOVA OXŞADILAR

sından və məktəbdən başlayır. O ailədə ki dediyimiz elementlər var, heç şübhəsiz, həmin gənclər milli ruhda böyüyür, hər şeyi dərk edir, Vətəni, xalqını ürək-dən sevir.

İndiyə qədər yaxşı yadımdadır, 1988-ci ildə Azərbaycanda xalq hərəkəti başlayanda və "Azadlıq" meydanına bir milyondan çox insan toplaşdı "Müstəqillik! Vətən! Azərbaycan!" deyəndə təbi ki, bu milli şüurun, milli özünüdərkini yeni bir inikası idi. O vaxtkı mitinqlərdə xalq hərəkətinin liderlərindən biri olan Etibar Məmmədov deyirdi ki, biz indiki gənclərdə milli şüuru, milli düşüncəni formalaşdırma bilməsək heç də gələcəyimiz yaxşı olmayacaq. Təbi ki, o böyük mitinqlərdən, insan axınından çox böyük nəticələr çıxarılırdı. İnsanlar, xüsusən də gənclər Vətəni sevməyi, onun uğrunda mücadilə, mübarizə apar-

neylədilər? O gənclər ölüm-dən qorxmədilər, rus tanklarının üstünə getdilər, qanlarını tökdülər, sonda müstəqilliyimizi qazandılar!

Azərbaycanın böyük şairi Bəxtiyar Vahabzadə biz universitetdə oxuyanda mühazirələrində bir fikri xüsusilə vurğulayırdı ki, o millət xoşbəxt xalqdır ki, onun vətəndaşları, gəncləri milli şüur ruhunda tərbiyə olunur. Yeni hər bir gənc, hər bir vətəndaş bilməlidir ki, vətəni, torpağı, dili, ərazisi hər şeydən qiymətli-dir. Təbi ki, Bəxtiyar müəllimin vətənpərvərlik mövzusunda, xüsusən də gənclərlə bağlı çıxışları çoxlu saydadır. O, həmişə Azərbaycan gəncliyinə yüksək əxlaqı, yüksək tərbiyəni və yüksək vətənpərvərliyi təbliğ edib.

Azərbaycan gəncliyi Bəxtiyar Vahabzadənin "Gülüstan" poemasını və digər milli ruhda olan poema və şeirlərini oxuyub öyrənməklə özünün

yolumuzu bağlamaq istəyən ölkələr bizə hədə-qorxu gəlirdilər. Azərbaycan dövləti və Azərbaycan xalqı isə tutduğu yoldan dönmək istəmirdi. Daha doğrusu, onu bu yoldan döndərmək mümkün deyildi.

Çox vaxt məclislərdə, xeyir-şərdə deyirdilər ki, əşi, bu gənclərlə biz bir iş görə bilməyəcəyik. Bunlar Qarabağı alandır? Gərək özümüz bu problemi gələcək nəsle qoymaq. Çünki bəzi gənclərin şıltaqlığına və bir az da desək, kriminal elementlərə meyilliliyinə baxıb belə fikirlər səsləndirirdilər. Amma tarix göstərdi ki, elə cəbhədə döyüşən də, şəhid olan da, qazi adını qazanan da ipə-sapa yatmayan, davakar və bəzən də müəllimlərinin sözüne baxmayıb dərstdən qaçan gənclər oldu. O gənclər ki biz onların bir çoxuna, bayaq dediyimiz kimi, bir o qədər də güvənmirdik, bel bağlamırdıq.

Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyev İkinci Qarabağ savaşında möhtəşəm qələbəmizi əldə edəndə dedi ki, cəbhədə döyüşən gənclərin əksəriyyəti mənim hakimiyyət dövründə böyümüş uşaqlardı. O uşaqlar aslan kimi, pələng kimi döyüşdülər. Bəli, bu sözlərdə böyük həqiqət var. Elə Cənab Prezident də Azərbaycan gəncliyinə, onların gücünə, qüvvəsinə və vətənpərvərliyinə güvənib bu savaşa başlamışdı. Bu savaşda həmin o gənclər öndə getdilər, erməniləri Azərbaycan torpaqlarından iti qovan kimi qovdular.

Çox yaxşı haldır ki, bu gün gəncliyimiz doğrudan da milli düşüncə tərzində və vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunur. Çünki mən dəfələrlə həm döyüş bölgəsində olanda, həm də gənclər arasında söhbət edəndə görürdüm ki, bu uşaqlar Mübariz İbrahimova oxşamaq istəyirlər. Bu uşaqlar digər qəhrəmanlarımıza, igidlərimizə bənzəmək istəyirlər. Elə bənzədilər də. Məsələn, Füzuli rayonunun Böyük Bəhmənli kəndindən olan, Cəbrayılın və Füzulinin azad olunması uğrunda qəhrəmancasına döyüşən tank komandiri Elçin Tehran oğlu Süleymanov həmişə deyirdi ki, mən Mübariz İbrahimovun yolunu davam etdirəcəm. O getdi şəhid oldu, bizə qəhrəmanlıq öyrətdi, biz də torpaqlarımızı azad edib elimizə

bəxş edəcəyik. Elçin bir dəfə avtomobil qəzasına düşmüşdü, atası istədi ki, ordudan tərxis olunsun.

Özü də Elçin Süleymanov könüllü olaraq müddətdən artıq xidmət edirdi və həmin müqaviləni uzatmaq istəyirdi. Xəstəliyini ona imkan verirdi ki, ordudan tərxis olunsun, amma o dedi ki, bu qətiyyəni mümkün deyil.

Mən torpaqlarımızın bir qarışığını belə erməni işğalı altında qoymayacam, son nəfəsimə qədər döyüşəcəm və böyük qələbədən sonra bu barədə fikirləşə bilərəm.

Bəli, o böyük qələbəyə gədən yolda Mübariz İbrahimovun qəhrəmanlığını davam etdirdi. Son döyüşlərdə ermənilərin 6 tankını, onlarla əsgərini məhv elədi. Həmin tank ermənilər tərəfindən vuruldu, amma Elçin sabahı gün başqa tankın sükani arxasında əyləşdi, öz ekipaj üzvləriylə Cəbrayıl istiqamətində 4 kəndi azad etdi və qəhrəmancasına 2020-ci ilin sentyabrın 30-da şəhid oldu.

Bax, Azərbaycan gəncliyi, milli şüur, vətənpərvərlik Elçin Süleymanov kimi minlərlə şəhidlərimizin həyat yolunda özünü göstərir. Özünü göstərir ki, indiki gənclər Vətəni hamıdan çox sevir və onun yolunda şəhid olmaqdan belə çəkinmirlər!

Emil FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

Fikrət ƏKBƏRLİ,
Türkiyə üzrə araşdırmaçı-yazar

Şəhərdə İtən Kənd: Modernləşmənin Türk Ailə Quruluşuna Yansımaları

Kəndlərdə böyüyən nəsillər, geniş ailələrlə birlikdə yaşayıb, həm həyatı, həm də adət-ənənələri bir-birindən öyrəniblər. Lakin modernləşmə və şəhərləşmə bu ənənəvi qaydalarda dərin dəyişikliklərə səbəb oldu.

Türk toplumunda ailə əsrlər boyu sadəcə qan bağı ilə formalaşan bir bərabərlik deyil, eyni zamanda dəyərlər, adətlərin və ənənələrin yaşadıldığı müqəddəs bir ocaq olmuşdur. Ailə, türkün həyat fəlsəfəsində dövlətin kiçik modeli, cəmiyyətin isə təməl daşlarından sayılıb. Lakin son zamanlarda baş verən modernləşmə prosesi bu təməl birliyə ciddi mənfi təsirlər göstərməkdir.

Kənddən şəhərə köç minlərlə ailəyə yeni fərsətlər qazandırdı. Daha yaxşı məktəblər, xəstəxanalar, iş yerləri. Amma o fərsətlərin arxasında dərinlən duyulan bir boşluq qaldı. Çünki kənd yalnız torpaqdan ibarət deyildi - o, həm də insanın köklərinə söykənən kimliyi idi. Şəhərdə isə ailələr çox vaxt tənhalasdı. Ailələr böyümədikcə, evlər kiçildikcə, könüllər də daraldı.

Kənddə hər qapı birgə idi: toy da, yas da, məişət də hamının məsuliyyəti idi. İndi isə çoxmərtəbəli binaların qapıları arxasında hər ailə gizlənməkdədir. Qonşuluq əvvəlki kimi paylaşmaqdan ibarət deyil, yalnız salamlamaqdan ibarətdir. Müasir dövrdə telefonlar, sosial şəbəkələr ailə üzvlərinin belə bir-biri ilə üz-üzə ünsiyyətini əvəz etməyə başlayıb. Bir vaxtlar süfrə başında paylaşılan söhbətlər indi ekran arxasında susqunluğa çevrilmişdir. Uşaqlar torpağın üstündə böyümür artıq, telefon ekranının işığında böyüyür. Nənə-babalar evin mərkəzindən kənara çəkilib, çox vaxt səssiz küncdə unudulmuş bir əşya kimi ömür yaşayırlar.

Əslində problem modernləşmədə deyil, dəyərlərlə zamanın uzlaşdırıla bilməməsindədir. Modernləşmə qadınlara yeni qapılar açdı. Əvvəllər kənddə görünməyən, təqdir edilməyən zəhməti ilə ailənin önəmli yükünü daşıyan qadın, indi şəhərdə iş həyatına, təhsilə qatılaraq güc qazandı. Amma bu güc ailə içində rolları dəyişdirdi, gözlemləri silkeleydi.

Gənclər üçünsə şəhər başqa bir dünyadır. Onlar adət ənənələri deyil, sürətli internetin, beynəlxalq markaların və basit həyat tərzinin ritmini yaşayırlar. Bu da nəsillər arasında körpülərdən çox uçurumlar yaratmaqdadır.

Ümid hələ də yaşayır. Çünki kəndin gücü torpaqda deyil, ürəklərdə idi. Paylaşmaq, dayanışmaq, bir tikə çörəyi bölüşmək Bu dəyərlər istəsək, şəhərdə də yenidən canlana bilər.

Bəzən bir qonşuya edilən ziyarət, uşaqlar üçün qurulan sadə oyun meydançası kəndin ruhunu xatırladır. İnsan insanla görüşdükcə, ünsiyyət qurduqca, kəndin o bəreketli nəfəsi şəhərin soyuq küçələrinə də yansır.

Modernləşmə bir çox şeyi əlimizdən aldı, amma seçim yenə də bizimdir. Kəndin melodiyası hələ tamamilə susmayıb o, insanın paylaşmaq istəyində, qonşunun qapısını döymək vərdisində, uşağın saf gülüşündə gizlidir.

Türkün ailə quruluşu sadəcə bir evin içində yaşayan insanların birliyi deyil, millətin özüdür. Bu ocaq sönersə, millətin də ruhu solacaqdır. Ona görə də modernləşməni qəbul edərkən ailə dəyərlərimizi qorumaq, ənənə ilə yeniliyi yan-yanə yaşatmaq bizim həm fərdi, həm də millət olaraq borcumuzdur.

“Qarabağ” UEFA reytingində irəliləyib

“Qarabağ” UEFA-nın reyting cədvəlində yerini daha da gücləndirib.

QOL.az xəbər verir ki, bu, Ağdam təmsilçisinin Çempionlar Liqasının 2-ci turunda evdə “Kopenhagen”ə (Danimarka) qalib gəlməsi (2:0) sayəsində mümkün olub. UEFA-nın saytında açıqlanan reytingdə Qurban Qurbanovun komandası daha 4

pillə irəliləməyə nail olub. Onlar 55-ci yerdən 51-ci pilləyə qalxıblar. “Qarabağ”ın ehtiyatında hazırda 31,000 əmsal var. Reytingə “Real” başçılıq edir (127,500). Milli assosiasiyaların reytingində isə Azərbaycan əmsalını 22,000-ə çatdırıb. Hazırda ölkəmiz əvvəlkitək 25-ci pillədədir.

Məşhurların qiymət artımına reaksiyası

Son zamanlar gündəmi zəbt edən məsələlərdən biri də ictimai nəqliyyatda qiymətlərin artırılmasıdır. Məlum məsələdir ki, insanlar buna birmənalı şəkildə etirazlarını bildirirlər. Hər kəsin özünəməxsus müxtəlif arqumenti var. İnsanlar aldqları əmək haqqı ilə bu artımın uyğunsuz olduğunu söyləyirlər. Bəs məşhurlar necə, bu qərar onların həyatında dəyişikliyə səbəb olacaqmı? Əlbəttə, qərara etiraz edən, məsələ ilə bağlı susmayan məşhurlar da var:

Əməkdar artist Mehriban Xanlarova bu məsələdə əhalini düşünərək, nigaranlıqını ifadə edib:

“Xalqımızın gündəlik həyatına təsir edən hər bir məsələni diqqətlə izləyirəm. İctimai nəqliyyat sadəcə yollar da hərəkət vasitəsi deyil, insanların işinə, təhsilə, gündəlik yaşamağına gedən körpüdür. Arzum budur ki, verilən qərarlar və atılan addımlar insanların çiynində əlavə yük yaratmasın. Əksinə, onların rifahına, rahatlığına xidmət etsin”.

Əməkdar artist Elman Rəfiyev bu qiymət artımına qarşı çıxaraq aidiyyəti qurumlara səsənib:

“Bu, labüddə haldır ki, qiymətlər qalxmağa doğru gedir. Amma qiymət artımı zamanı hamı bizi başqa ölkələrlə müqayisə edir. Deyirəm ki, əzizim, başqa ölkələrdə verilən əmək haqqı ilə bizim aldığımız əmək haqqı eyni deyil axı. Bəs niyə bunu, yəni əmək haqqını müqayisə etmirik? Başqa ölkələrdə vətəndaşa verilən əməkhaqqı ilə həmin artım uyğundur, ancaq bizim ölkədə isə uyğunsuzluqdur. Amma heç olmasa belə bir şey olanda sovetlər dönəmində bir qayda var idi ki, bir qrup insanların sosial rifahını nəzərə alınıb, onlara güzəştli kartlar verilir. Həm tələbələr, həm əlillər, həm vətən müharibəsi iştirakçıları, həm təqaüdcülər bu kartlardan yararlanırdılar.

Niyə həmin qanun qüvvəyə minmir? Yeni digər yeni qanunlar kimi onu da bərpə etmək olar. Mən bir ziyalı kimi anlayıram ki, hər yerdə infilyasiyadır. Qiymət artımı başadüşüləndir. Amma dünyanın bir çox ölkələrində limitlər də var. Tarif Şurası limitlərimizi yaddan çıxarıb. Aylıq

ni və cəmiyyəti narahat edən problemləri bədii formada səhnədən Teatr dili ilə işıqlandırmağa çalışmışıq. Cəmiyyətin problemi bizim də problemimizdir. Çünki bizlər də eyni cəmiyyətdə yaşayıırıq. Bugünkü problemimiz ictimai nəqliyyat vasitələrinə istifadənin qiymət artımı ilə bağlıdır. İctimai nəqliyyat

əmək haqqısı 500 Azn olan adam üçün 60 qəpik gediş-haqqı olduqca çoxdur. Bütün bunlar nəzərə alınmalıdır. Məsələn, 350 Azn təqaüd alan yazıq insanlar nə etsinlər? Bunları kim düşünəcək bəs?

Burdan müraciət edirəm: - Tarif Şurası, zəhmət olmasa insanlara güzəştlər haqqında düşüün. Yaşayış üçün gəliri az olan insanlara güzəşt haqqında düşüün ki, heç olmasa əhalini bu addımla sakitləşdirin.İstəyim budur ki, Tarif Şurası insanlar üçün güzəştli limitlər düşünsünlər”.

Əməkdar artist Bəhrüz Vaqifoğlu da ictimai nəqliyyatdan istifadə edən məşhur olaraq, bu qiymət artımının onun da məişət həyatına təsir edəcəyini bildirib:

“Mən bir Teatr rejissoru və aktyoru olaraq onu deyə bilərəm ki, hər zaman dünya-

dan istifadə edən bir sənət adamı kimi deyə bilərəm ki, bu məsələ məni də narahat edir. Çünki gün ərzində bir neçə dəfə ictimai nəqliyyatdan istifadə edirəm. Aylıq hesabat aparanda bunun aldığımız aylıq məvacibin yanında böyük bir rəqəm olduğunu görürük. Mən əgər əlavə bir yerə getməyib, ancaq işə gedib gəlmək üçün aylıq ictimai nəqliyyat məvacibimi hesablasam, bu, 80 Azn edir. Hər dəfə qiymətləri artıranda da nələrisə düzəldəcəklərinə vəd verirlər. Amma hər şey EYNİ problemlərlə davam edir. Sərnişinlərin etirazından sonra kondisioner qoşulan, sıxılıq problemi və s. Metroda gedib- gəlmək isə ümumiyyətlə əzabdır. Qatarlar arasında intervallar çox uzundur, havalandırma yox dərəcəsidir. Mən şəxsən öz adıma bu süni artımlara etiraz edirəm. Və sosial şəbəkələrdən də izləyirəm ki,

mənim qədr bu süni artıma etiraz edən minlərlə vətəndaş var. Düşünürəm ictimaiyyətin etirazını nəzərə alaraq, bu qərarı ləğv edəcəklər”.

Aktyor Vüsal Murtuzəliyev isə qiymət artımının əleyhinə olmaqla yanaşı, köhnə qiymətlərin də çox olduğunu söyləyib:

Əlbəttə, mənim də hamı kimi bu qərara münasibətim çox pisdır. Təsəvvür edin, 1 ildə ictimai nəqliyyatda 2 dəfə qiymət artırılıb. Bu qiymət artımı, xüsusən tələbələri şagirdləri, təqaüdcüləri pis vəziyyətdə qoyur. Vəziyyətdən çıxışı ancaq qiymət artırmaq aksioması kimi qəbul edirlər. Mən deyirdim hələ 50 qəpik də çoxdur.Ümumiyyətlə, market və bazarlarda da gündəgün qiymət artımı var. Əhalinin qazancı isə bunu qarşılıdır”.

Aktyor Rəşat Kəsəmənlidə qiymət artımını şiddətlə qınayan məşhurlar sırasında-dır:

“İctimai nəqliyyat vasitəsindən istifadə edən bir insan kimi, bu qiymət artımı mənim də həyatıma təsir edəcəyini bilərəm. Mənim şəxsi maşınım yoxdur, məcburən gündəlik avtobus və metro ilə getməli oluram. Həm də gün ərzində 1dəfə deyil, 2-3-4 və hətta 5 dəfə ictimai nəqliyyatdan istifadə edirəm. Öz işim üçün gedirəm, övladlarımı hazırlığa aparıram. Təsəvvür edin ki, gündəlik 7-8 manat təkcə mən im yol pulum olacaq. Belə də olmaz axı. Əgər gedişhaqqı 60 qəpik olacaqsə, onda təcili sürətdə maaşlar da artırılmalıdır. Yaxud da buna başqa bir çarə tapılmalıdır. Gündəlik ictimai nəqliyyatdan istifadə edən insan üçün 60 qəpik az pul deyil. İki- üç il ərzində artırılan gedişhaqqını üst-üstə gəlsək, böyük bir fərqin olduğunu görürük.

Aldığımız əməkhaqqı ilə bu qədər xərcləri necə çatdırmaq olar? Qərar verildənə mütəlak insanların maddi durumu nəzərə alınmalıdır”.

Əntiqə KƏRİMƏDƏ

Qumral: “İnanmırdım ki, anam mənim haqqımda pis danışsın”

Müğənni Qumral anası ilə yaşadığı anlaşılmazlıqdan danışır

Adalet.az xəbər verir ki, anası Təranə Qumralın qızı haqda mənfi fikir bildirdiyini söyləyib:

“Anam nədənsə ancaq pis cəhətlərimi sayır. Yaxşı tərəflərimi söyləmir. Hətta mənə elçi gələndə belə bacardıqlarımı deyil, bacarmadıqlarımı söylədi. Dəhşətə gəlmişdim ki, ana sən nə edirsən? Bu oğlan məni almayacaq, çıxıb gedəcək. Anam elçilərə dedi ki, yemək bişirə bilmir. Bir çox işləri bacarmır. İnanmırdım ki, anam mənim haqqımda pis danışsın”.

Əntiqə

“Barselona2da yeni müqavilə olacaq

“Barselona” futbolçusu Frenki de Yonqla yeni müqavilə ilə bağlı razılıq əldə edib. QOL.az xəbər verir ki, bu barədə insayder Fabritsio Romano məlumat yayıb. Niderlandlı yarımmüdafiəçinin mövsümün sonunda başa çatacaq müqaviləsi 2029-cu ilin iyununa kimi uzadılacaq.

Suraxanı rayonu 318 sayılı tam orta məktəb tərəfindən Məmmədli Zahid Anar oğlunun adına verilmiş Attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Səməndər Məmmədov Cavanşir müəllimə və qohumlarına
İsa Məmmədovun
vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə səslənir.

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAY

Qəzet “Ədalət” qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnməmiş və “Son dəqiqə” MMC Neşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N: 38070019411100451111 VOEN: 1300456161
İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, “AZƏRBAYCAN” neşriyyatı, 6-cı mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26

adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500

Sifariş: 248

Çapa imzalanmışdır:
02.10.2025

ƏDALƏT •

3 oktyabr 2025-ci il